

Ravimeid tauniv
Martin Ruumet

tegutseb Haapsalus doktor
Piret Metsa abiarstina. Lk 3

Kolonias üles
kasvanud Kiku

ootab loomade varjupaigas juba
viendat aastat kodu. Lk 4

Lääne Elu

EESTI VANIM JÄRJEPIDEVALT ILMUNUD SÕLTUMATU AJALEHT

LAUPÄEV, 23. NOVEMBER 2024 | NR 135 (5125) | 1,50 €

Hanna
Miller:

baltisakslased
jätsid Eestisse
sügava jälje.
Lk 5

● KOHALIK VÕIM

Osavallavalitsused kaovad aprillist

Kui Lääne-Nigula volikogu kinnitab detsembris valla uue struktuuri, tähendab see, et hiljemalt aprillist enam osavallavalitsusi pole.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Lääne-Nigula vallavolikogu võttis neljapäeval üsna üksmeelselt, vaid kolme vastuhäälega vastu osavaldade põhimääruse. Selle järgi lõpetavad praegu ametiasutustena tegutsevad osavallavalitsused tegevuse ja kaheksa osavald jagunevad teeninduspiirkondadeks, kus mitut osavaldat hakkab juhtima üks piirkonnajuht, kelle ametinimetuseks on abivallavanem.

Kaks või kolm piirkonda

Määruse eelnõu volikogule tutvustanud vallavanem Janno Randmaa ütles, et see, kas kaheksast osavallast moodustatakse kaks või kolm piirkonda, määratakse alles siis, kui volikogu kinnitab valla uue struktuuri. Imselt juhtub see volikogu detsembristungil.

„Ma oleks tahtnud näha konkreetseid variante,“ ütles eelnõule vastuhääle andnud Elle Ljubomirov (Reformierakond) eile Lääne Elule oma otsust selgitades. „Reformijad oleks pidanud välja tulema analüüsiga, millised on kahe ja millised on kolme piirkonna plussid ja miinused. Me ei saa otsustada pelgalt selle põhjal, milline variant kellelegi meeldib. Me ei juhi asutusi nii, et „mulle meeldiks!“ ütles Ljubomirov.

Lääne-Nigula vallavanem Janno Randmaa sõnul saab vald kaks-kolm abivallavanemat. KUVATÖMMIS

Randmaa ütles volikogus, et kui seni on räägitud mitut osavaldat juhtivast piirkonnajuhist, siis nüüd on otsustatud, et ametinimetuseks saab abivallavanem ja sõltuvalt sellest, mitu piirkonda tekib, on vallavalitsuses vallavanemale lisaks kaks või kolm abivallavanemat.

Abivallavanema ametinimetusega piirkonnajuhi nimetab ametisse volikogu. „Piirkonnajuhi kinnitamise juures on üks oluline argument ka see, et tuleb ära kuulata osavallakogude arvamusi,“ lausus Randmaa. Osavallavalitsused likvideeritakse, kuid osavallad ja ka osavallakogud säilivad. Osavallakogused on Randmaa sõnul

kavas suurendada. Kui praegu on osavallakogudes sõltuvalt osavalla suuruselt seitse kuni üheksa liiget, siis edaspidi on osavallakogu üheksaliikmeline. Osavallakogudes, kus praegu on vähem liikmeid, suurendatakse nende arvu järgmistel valimistel üheksani.

„Inimestele jääks jututuba, kus saab auru välja lasta, aga osa-

vallal kui sellisel enam eesmärki ei ole,“ lautas Ljubomirov käsi.

Volikoguliige Einar Pärnpuu (VL Tugevad Kogukonnad) soovis vallavanemalt teada, mis saab praegustest osavallavanematest. „Kas võetakse tööle või üritatakse läbi rääkida?“ küsis Pärnpuu.

„Automaatselt koondamist see kindlasti ei tähenda,“ lausus Randmaa. „Kindlasti ei tee me ka seda, et paneme tööülesanded inimeste [osavallavanemate] järgi paika.“ Vallavanema sõnul otsustatakse praegu piirkonnajuhi ülesanded ja vastavalt sellele hakatakse inimesi otsima.

Vähemalt keskharidus

Oru koolijuhti Andres Kampmanni (Keskerakond) häiris see, et piirkonnavanemal on hariduslik nõue „vähemalt keskharidus“. „Vaadates tema tööülesandeid, kumab läbi, et kõrgharidus oleks ikkagi soovituslik,“ lausus Kampmann.

„Keskhariduse“ juures on ka üks klausel, et on „vastava ettevalmistusega“. Selles positsioonis on ta ju abivallavanemana ka esindusisik, tuleb kindlasti vaadata ka isikuomadusi,“ lausus Randmaa. „Kui me rangelt kirjutame sinna sisse, et „kõrgharidus“, võibki olla väga heade teadmistega kõrgharidusega spetsialist, aga ei ole suhtleja. Eesmärk on mitte kitsendada valikute rin-

gi pelgalt kõrgharidusega. Keskharidus koos eriteadmistega.“

„See ei ole tõsiselt võetav reform, kui ei olda enesele valmis suuremat eesmärki panema kui see „keskharidus“. Tegelikult on mannetu, isegi piinlik ja häbi,“ nentis Ljubomirov. „Meie valla juhtimise puhul on see, et paneme latid nii madalale, et me isegi ei proovi, ei pinguta, et üle hüpata. Me kas paneme limbot sealt lati alt või astume üle. Eesmärk pole ju üle astuda, eesmärk peaks olema nii, et ma vaevu ulatun latile, pean pingutama.“

Ljubomirovi sõnul oleks valda võimalik ökonoomsemaks muuta ka muudmoodi. „Kui teed reformi, siis tee juba korralikult! Tegelikult peaksime pihta hakkama enese kärpimisega,“ lausus Ljubomirov. „Volikogu võiks olla 17- või 19-, mitte 25-liikmeline.“

Ljubomirov jääb oma seisukohale kindlaks, ta ei näe, et reformil oleks sisu. „Pudru ja kapsad“ – see on selle reformi nimi,“ nentis Ljubomirov. „Mina arvan, et aasta-poolteist pärast valimisi tõdetakse, et see ei toiminud ja reformime edasi. Ma ei näe suuremat eesmärki, sellepärast ei saanud ma ka seda toetada.“

Määruse eelnõule hääletasid vastu kolm Oru piirkonna saadikut – Kadi Paaliste (Keskerakond), Kampmann ja Ljubomirov.

Metsküla lapsevanemad pöörduvad riigikohtusse

Kahes kohtuastmes kohalikele omavalitsusele kaotanud Metsküla lapsevanemad kaebavad otsuse edasi riigikohtusse.

„Oleme otsustanud, et kaebame edasi, sest meid on koheldud ebaõiglaselt,“ ütles MTÜ Metsküla Kooli juhataste liige ja Metsküla kooli lapsevanem Silvia Lotman Lääne Elule eile. „Avalik võim on teinud otsuse, mis on kahjulik meile ja kogu vallale. Soovime riigikohtust leida õiglust.“

29. oktoobril välja kuulutatud otsusega jättis Tallinna ringkonnakohus õiguse Lääneranna vallale ja nõustus halduskohtu seisukohaga, et Lääneranna vallavolikogu otsus Metsküla kooli kinni panema ei riku kuidagi lapsevanemate õigusi, sest lapsed võivad õppida mõnes teises kohaliku omavalitsuse koolis. Ringkonnakohus leidis, et Metsküla kooli sulgedes ei ole Lääneranna vallavolikogu seadust rikkunud.

Oma kooli kaitseks kohtusse pöördunud lapsevanemad tunnevad, et neid on koheldud ebaõiglaselt. „Lugesid kohtuotsust, ilmselgelt ebaõigluste tunne süveneb,“ märkis Metsküla kooli lapsevanem ja õpetaja Maris Altmann pärast Tallinna ringkonnakohtu otsust. „Me ei ole midagi vales-

Metsküla algkool.

MALLE-LIISA RAIGLA

ti teinud, aga meid on kohapeal ebaõiglaselt koheldud ja kohtunik leiab, et see on õige, aga kas see on ka õiglane?“

Ringkonnakohus leidis, et vallavolikogu otsus kooli sulgeda ja kasutada raha mujal hariduse andmiseks on arusaadav ja põhjendatud, kuid märkis, et sulgemisotsuse otstarbekuse hindamine ei kuulu kohtu pädevusse. Kohus leidis, et lapsevanematel ei ole õigust nõuda neile meelepärases kohas või meelepärases õppekorraldusega kooli. Kohus mõnits, et Lihula koolimaja seisukord on halb ja volikogu otsus optimeerida hari-

dusvõrku ning suunata säästetud raha Lihula uue koolimaja ehitamiseks mõistlik.

Ringkonnakohus märkis, et vallavolikogul polnud vaja põhjendada, et Metsküla kooli sulgemine on vältimatu, piisas sellest, et näidati ära ratsionaalne arutluskäik, mille alusel aitab koolide arvu vähendamine kulusid kokku hoida ja tõsta hariduse kvaliteeti nendes koolides, mis alles jäävad.

1. septembrist erakoolina tegutsevas Metsküla kuueklassilises koolis käib 35 last, 1. klassis 12 last.

KAIE ILVES

Terminal

Haapsalu Terminalis
PÜSIKLIENDILE
autokütused

10

SENTI LIITRILT

● JUHTKIRI

Riik laiutab käsi

Kui inimene haigeks jääb, jõuab ta oma hädadega kõigepealt perearsti juurde. Vähemalt peaks jõudma, sest juba aastaid kuuleme, et perearstist mööda, näiteks era-korralise meditsiini osakonda minek koormab liialt tervishoidu.

Haapsalus võtab doktor Piret Metsa perearsti-praksises patsiente vastu asendusrst Martin Ruumet, kes pole aga terviseameti andmetel Metsa tegevusloal abiarstina registreeritud. Ka ei näita Ruumeti seal töötamist perearstipraksise avalik koduleht ega avalikud registrid.

Vormistuse küsimus? Võibolla, kuid Martin Ruumet on juba aastate eest äratanud avalikkuse tähelepanu sellega, et tal on Eesti tõenduspõhisest meditsiinist erinevad arusaamised. Neid rakendab ta ka oma vastuvõtul. Ta põhimõtteliselt ei vaktsineeri patsiente. Vastuvõtule pöördunud inimesele tutvustab ta esmalt krooniliste haiguste raviks tarvitavate ravimite ohtlike kõrvaltoimeid, põhjendades nendega patsiendi vaevusi. Kõrvaltoimed on kõigil ravimitel, aga neile peatahelepanu pöörates võivad jääda ja on ka jäänud tegelikud haigusseisundid märkamata.

Oma hariduse poolest Ruumet põhimõtteliselt tohiks töötada üldarstina ja ka perearsti asendusrstina. Kuid tema tegevust saab kontrollida ja hinnata ainult tema tööandja.

Terviseamet laiutab käsi. Ja nii juba aastaid. Ruumeti tegevus arstina jõudis avalikkuse ette juba 2019, ka siis tunnistas terviseamet, et Ruumetil on arstina töötamine lubatud ja muuta seda kehtivate seaduste järgi ei saa. Sellest möödunud viie aasta jooksul pole aga midagi muutunud. Juhtum kadus toona silmapiirilt ja selleka koos ka avalikkuse mälust. Paistab, et mitte ainult avalikkuse, vaid ka ametnike omast.

Kuigi Ruumeti patsientide hulgas võib olla nii loodusravi pooldajaid kui ka lausa tavameditsiini eitajaid, peaks riik siiski tagama, et arstikabinetis vastu võtvalt tohtrilt saab tõenduspõhist ravi.

● TEISED LEHED

See ohtlikult unustatud Narva

SAKALA. Narvas toimuvast on üsna keeruline aru saada. Sotsiaaldemokraatide ridadesse kuuluv, aga Narvas valimisliidus poliitikat tegev Katri Raik ja skandaalne Mihhail Stalnuhhin on loonud võimuliidu ning lähevad praegust linnavõimu umbusaldama, kirjutatakse Viljandimaa ajalehe juhtkirjas.

Järgmisel aastal tulevad kohaliku omavalitsuse valimised ning kuigi Viljandimaal pole ohtu, et võimule pääseks venemeelsed, venekeelsed ja venehingelised inimesed, on enam kui tõenäoline, et Narvas võivad järgmistel valimistel võidu võtta need poliitikud, kes kuuluvad avalikult, et toetavad Venemaad.

Juhtunus võime taas näha 30 aasta tegemata jäänud töövilju. Stalnuhhinide ja Petersonide nii suure kohaliku populaarsuse taga on suuresti tööik, et Tallinnas on see piirkond olnud aastakümneid unustatud asjade nimekirjas. Ja sisuliselt on sama juhtunud paljude Eesti kohtadega, ka Viljandimaa. Narva puhul on unustamine aga ohtlik, Mõisaküla ja Lilli puhul lihtsalt kurb.

Loodetavasti mõjub toimuv Toompeale kainestavalt, ehk isegi äratavalt. Regionaalpoliitika ei ole üksnes sõnakõlks, kuigi selle nimel on aastakümneid vaeva nähtud, et oleks.

● LAUSELAEN

„Praegu vaidleme ehitajaga, ehitaja ei taha vigu tunnistada.”

Haapsalu aselinnapea **Innar Mäesalu** Posti tänavale tellitud ekspertiisist. Lääne Elu, 21. november 2024

NÄDAL

2024

OHTLIKUD TÄNAVAD NEED HAAPSALU OMAD.

TOIDURAPP

HANNES-ELGA VESI
(NIMI TOIMETUSELE TEADA)

Politseikroonikast ja lootusest

Avastasin vanu ajalehti lugedes 21. oktoobril 1994 ilmunud Päevalehest uudise: „Ööl vastu pühapäeva sai politseiniku automaadivalangust surma autojuht, kes ei reageerinud peatumismärguannetele ning püüdis rammida kolme politseinikku.”

Otamatult seostus see uudis praeguse Eestiga ning seepärast jagan seda kogemust Lääne Elu lugejatega. Alustuseks pean selgitama, et juba mitu aastat vean Facebookis rühma „Täna 30 aastat hiljem”, millega on ajapikku liitunud 8800 ajaloo huvilist inimest.

Rühm sai alguse sellest, et kirjutasin raamatut taasiseseisvunud riigikogu esimese esimehe Ülo Nugise tegevusest ning otsisin tema kohta infot vanadest ajalehtedest. Paljud 1992. aasta suvel toimunud sündmused – rahareform, põhiseaduse kinnitamine rahvahääletusel, riigikogu ja presidendi valimised – olid nii huvitavad, et ei raatsinud jätta neid enda teada. Seepärast hakkasin huvitavamaid lugusid Facebookis taasavaldama ja nende vastu tekkis kohe huvi.

Kohe sai selgeks, et kui taasavaldada 30 aastat vanu uudiseid, leiab neist sageli tänaseni tegevaid tuntud inimesi. Näiteks mängiti novembris 1994 raadiotes enim Anne Veski lugu „Las kaob”. Loodi Reformierakond, mille esimeheks sai Eesti Panga president Siim Kallas. Eesti korvpallimeistrivõistlustel skooris Haapsalu tiimis kõvasti Urmas Sukles jne.

Aga nüüd tagasi surmaga lõppenud politseioperatsiooni juurde, mis pööraselt kõrge kuritegevuse tasemega üheksakümneandatel oli täiesti tavaline. Selle loo 24aastane peategelane kihutas Opel Ascona roolis

HANNES RUMM
kolumnist

Kadaka turu kandis südaösel politsei eest minema. Isegi pärast automaadist tehtud hoiatuslaske kihutas juht otse teed blokeeriva politseiniku suunas.

„Siis tulistaski üks nooremispektor automaadivalangu Opelisse. Selle juht sai surmava tabamuse kuklasse, auto kaotas juhitavuse ning põrkas vastu Sõpruse pst. 202 ees seisvat laternaposti,” kirjutas Päevaleht.

Nagu selgus, oli roolis A. B., kolm korda varguste eest karistatud talinlane. Autos oli kaassõitjatena veel kolm inimest, üks neist tema 19aastane vend. Tol ajal avaldas politsei inimeste täisnimesid, ükskõik, kas nad olid kurjategijad või liiklusõnnetuse ohvrid. Selle tulistamise puhul avaldati juhi ees- ja perekonnanimi ja tema noorema venna eesnimi.

Kuna 19aastase mehe nimi oli üsna ebaharilik, küsis üks Facebooki rühma liige kohe: „Huvitav, kas see „vend V” on seesama, kes nüüdseks juba aastaid Lootuse küla eestvedaja on?” Lootuse küla pakub rehabilitatsioonivõimalust tugeva narko- ja alkoholisõltuvusega inimestele.

Vastuseks postitas teine rühma liige katkend intervjuust, milles 30

aastat tagasi 19aastane mees kirjeldas oma toonast elu nii: „Olin teismeline, kuskil 16aastane, kui alustasin alkoholarbimist. See oli aeg, kui Kuldne Trio laulis, et „Russkaja vodka varblasest teeb kotka”. Ja mina tundsin ennast varblasena tolleaegses ühiskonnas: üheksakümneandete algus, stabiilsust ei ole, õppimine on lollidele jne.”

Ka vanema venna surm ei muutnud tema elu. Alkoholisõltuvus vahetus uimastite, algul kanepi ja amfetamiini, edasi *ecstasy* ja lõpuks heroini vastu.

Tagatipuks asutas Viljam Borissenko MTÜ Lootuse Fond, mis pakub ilmselt Eesti parimat rehabilitatsiooniteenust. Viimastel aastatel viib mees ise Ukrainasse sõjaohvritele humanitaarabi: kaubikuid, generaatoreid, mootorsaaage, valgusteid, taskulampe, akupanku jne.

Mis on eelneva loo mõte, võib mõni lugeja imestada. Sel nädalal pidanuks ehk hoopis kirjutama rahvusliku lennufirma väljasuremisest ja rahvusliku energiafirma tääbarast olukorrast. Või uute võimsate relvade kasutamise tõttu kõrgemale tasemele tõusnud pingetest Venemaa ja Ukraina sõjas.

Selle loo mõte on: lootusetuid inimesi ja lootusetuid olukordi pole olemas. Aita ennast ja aita oma hädas olevaid sõpru. Kui oma ja sõprade elu on joonel, siis toeta jõukohasel moel Ukrainat. Või Avatud Lootuse Fondi.

● Tagatipuks asutas Viljam Borissenko MTÜ Lootuse Fond, mis pakub ilmselt Eesti parimat rehabilitatsiooniteenust.

● VAKTSINEERIMISE VASTU

Arstimeid tauniv tohter ravib Haapsalus patsiente

Haapsalus töötab abiarstina kurikuulus Martin Ruumet, kelle ravivõtteid peab Eesti perearstide selts patsientidele potentsiaalselt ohtlikuks.

ANDRA KIRNA
andra@le.ee

Alternatiivmeditsiini usku Ruumet töötab perearst Piret Metsa abiarstina. Mets ütles, et Ruumet töötab tema juures osakoormusega. „Siis, kui on kiirem aeg ja abi vaja,” ütles Mets. „Mina olen temaga rahul.”

Esimest korda rääkis Ruumet avalikkusele ETV saade „Pealtnägija” 2019. aastal. Toona sattus Ruumet ajakirjanduse huviorbiiti kui arst, kes ei poolda kaitsesüstimist ja ei vaktsineeri patsiente ning soovib neile ravimite asemel looduslikku ravi. Tohtri vaated pole sellest ajast muutunud. Et arstiteaduskonna lõpetanud Ruumet pole residentuuri läbinud, ei saa ta perearstina töötada, küll aga tegutseda üld- või abiarstina, mida ta Eesti eri paikades teebki.

Uuris kõrvaltoimeid

Aasta tagasi käis Ruumeti vastuvõtul haapsallane (nimi toimetusele teada) oma 85aastase emaga. „Ühel kolmapäeval astusime paha aimamata Ruumeti kabinetti,” kirjeldas tütar. Ta kirjeldas tohtri ema kaebusi: kuu eest põetud Covidi järel on jalad paistes, õhku pole, hingeldab, jõud on kadunud. „Ruumet viipas istuma, heitis meile põgusa pilgu, avas arvutis ema haigusloo ja ütles, et vaatame, mis ravimid teil on – paljude kõrvaltoimed tekitavad just niisuguseid sümptomeid,” meenutas tütar. Urinud kõik ravimid läbi, selgitas Ruumet, et siin ongi just niisuguste sümptomite tekitajad, ja printis emale välja pataka pabeleid soovitud jaalutade ning juua neid ja neid raviteesid sellise ja sellise skeemi järgi. Mõne ravimi kohta märkis ka, et seda poleks tarvis võtta.

„Lõpuks rohkem kui poole tunni järel tuli ema juurde, kuulas teda, vaatas jalad üle ja ütles, et kirjutab vereproovi. Et pereõde helistab reedel,” ütles tütar. Reedel õde ei helistanud. Laupäeval viis tütar ema kiirabisse. „Ema võeti kohe haiglasse sisse, vere hapnikutase oli väga madal ja mõlemas kopsus tromb ilmselt juba mitu nädalat,” ütles tütar. „Imestati, et on vastu pidanud.”

Tütre kinnitusel Ruumet ema vere hapnikusaldust ei mõõtnud. „Tuttav perearst soovitas mul

2019. aastal sattus Martin Ruumet ETV saate „Pealtnägija” huviorbiiti kui arst, kes ei vaktsineeri patsiente.

KUVATÖMMIS

ravikvaliteedi komisjoni kaebuse kirjutada – on selge raviviga, et hapnikutaset ei mõõdetud. See väike vidin on igal arstil,” ütles tütar. „Plaanisin kaevata, aga lõpuks lõin käega. See, et Ruumet siiani tegutseb, on halb üllatus.” Emale leidis tütar pärast haiglanädalaid uue perearsti.

Haapsalus on nii mõnedki patsiendid peretohtrit vahetanud. Haapsalu perearst Andri Meriloo nentis, et Metsa patsiendid on avaldatud soovi tema nimistusse tulla. „Ma ei saa võtta, nimistu on täis,” ütles Meriloo. Haapsalu perearst Helle Saarsoo tõdes, et tema nimistusse on tulnud patsiente, kes doktor Ruumetiga rohkem kohtuda ei soovi. „Olen dok-

tor Metsale öelnud, et minu arust ei ole korrektne, et ta Ruumeti kasutab,” ütles Saarsoo.

● Mets ütles, et Ruumeti juurde ei suunata patsiente, kelle muredega ta oma vaadete poolest tegeleda ei saa.

Eesti perearstide seltsi juhatuse esimees Elle-Mall Sadrak ütles, et selts on korduvalt Metsa informeerinud, et doktor Ruumeti töö nimistu juures on taunitav ja patsientidele potentsiaalselt ohtlik. „Arusaadav, et Mets soovib abi nimistuga töötamisel ning Haapsallu on keeruline arste leida,” ütles Sadrak. „Nii võibki olla kiusatus tööle võtta keda iganes, kuid seltsi poolt on see olukord väga taunitud ja oleme seisuko-

hal, et patsiendid väärivad tõendus põhista ja kvaliteetses arstiabi, mille osutamine doktor Ruumeti poolt on kaheldav.”

Eelistab taimseid lahendusi
Ruumet ise probleemi ei näe. „Kui kellelegi midagi ei sobi, siis võiks minu endaga rääkida,” ütles Ruumet Lääne Elule. Ruumeti sõnul püüab ta mõista, mis on haiguse põhjus. „Arvan, et nii see peakski olema, aga inimesed tahavad tabletti, mitte eluviisi parandada. Nad ei taha toitumist muuta või suitsetamist maha jätta. Ma ei saa suitsetajale anda valelootust, et võtab tabletti ja kõik on korras. Püüan asju põhjuslikult selgitada,” ütles Ruumet.

Ruumet märkis, et ravimitel on kõrvaltoimed. „Paljud saavad sellest aru. Minule isiklikult

meeldib pakkuda ohutumaid taimseid lahendusi. Seda, et ma vaktsineerimisse hästi ei suhtu, doktor Mets teab ja arvestab sellega,” ütles Ruumet, „aga see, et ma tavalisi raviskeeme ei määraks või ravimeid ei kirjutaks, on eksitus, kuigi peatähelepanu pööran ma ennetusele.”

Mets ütles, et Ruumeti juurde ei suunata patsiente, kelle muredega ta oma vaadete poolest tegeleda ei saa. „Perearsti töös on palju selliseid ülesandeid, mille täitmist maailmavaade ei mõjuta. Kui vaja, saadab Ruumet uuringutele ja kirjutab ka ravimeid,” ütles Mets.

Patsientidelt on ta kuulnud nii- ja teistsugust tagasisidet. „See on alati nii, et ühele sobib, teisele mitte. Ja kui patsient pole rahule jäänud, tuleb järgmine kord minu juurde,” ütles Mets.

Lääne-Nigulas alustas väärivate nõukogu

Lääne-Nigula vallas aprillis loodud väärivate nõukogu sai läinud nädalal Oru kultuurisalis esimest korda kokku.

Üheksaliikmelise nõukokku kuulub üks esindaja igast osavallast ja lisaks neile Lääne-Nigula vallas väärivate nõukogu loomise mõtet eest vedanud Mai Jõe-vee. Reedesel kohtumisel valiti nõukogu esimeheks Ülle Heinleht ja aseesimeheks Tiiu Avik. Ametlikult kannab nõukogu küll eakate nõukogu nime, kuid

liikmed on seda meelt, et sõna „eakas” võiks asendada sõnaga „väärivas”. „Meile endale meeldiks väärivate nõukogu rohkem,” ütles Jõevee.

„Et ulatuda valla ühest otsast teiseni, on meil vaja esmalt tegevusplaani, kuidas leiame ja kaardistame kõik, kes võiks meiega potentsiaalselt kaasa lüüa ja kuidas ulatuda kõigini nii, et asi kehtaks,” ütles Avik.

Lääne-Nigula väärivate nõukogu loomist on juba poolteist aas-

tat eest vedanud Jõevee, kes juhib Läänemaa pensionäre ja kuulub ka Eesti pensionäride ühenduste liidu juhatusse. Liidu eestvõtetel hakatigi Eestis kohalike omavalitsuste juurde looma eakate nõukogusid, sellised tegutsevad juba näiteks Türil, Toilas, Alutagusel, Sakus, Lügansel ja Narva-Jõesuus.

Jõevee sõnul oli tema esmane mõte Lääne-Nigula vallas sellist nõukogu luues, et valla eakad saaksid omavahel rohkem suhel-

da ja ülevallalisi üritusi korraldada. „Me ei pea kõike koos Haapsaluga tegema,” sõnas ta. Vald aga näeb Jõevee sõnul, et väärivate nõukogu võiks sõna sekka öelda ka neid puudutavate eelnõude puhul. „Kolmas punkt on veel – et teeksime küsitlusi ja uuriksimisest, millest eakad puudust tunnevad,” ütles Jõevee.

Nõukogu esimesel kokkusaamisel otsustati alustuseks kaardistada vallas olevad organisatsioonid, kellega koostööd teha.

Samuti otsustati detsembri alguses saada kokku veebikoolituseks, et edaspidi oleks asjatute sõitude vältimiseks võimalik korraldada ka veebikohtumisi.

Lääne-Nigula enam kui 7000 elanikust on vanemaid kui 65 aastat ümber 1700. Kohtumisel kõlasid mõtted, et asi pole tegelikult ju inimese vanuses, pigem pealehakkamises ja selles, kui võrd erkalt säravad kellegi silmad.

JUUNE HOLVANDUS
KAIRE REILJAN

● LÜHIDALT

Endine päästemaja on müügis

Riigi Kinnisvara AS on enampakkumisele pannud Haapsalu päästekomando endise hoone aadressil Tööstuse 19.

Hoone kirjalik enampakkumine on üleval Pindi Kinnisvara lehel, osalemiseks tuleb saata kulleriga või toimetada oma pakkumine suletud ümbrikus kinnisvarabüroo Haapsalu kontoris ning tasuda 5000eurone tagatisraha. Enampakkumine kestab 13. detsembri keskpäevani. Kompleksi alghind on 300 000 eurot.

8632 m² kinnistu sihtotstarve on riigikaitsema. Sellel asub veidi alla 2000 m² hoone, kus on olemas büroo- ja olmeruumid, kuid suurema osa hoonest moodustavad garaažid.

Haapsalu päästekomando kolis uude hoonesse Uuemõisa septembri alguses, maja pidulik avamine oli 1. novembril.

Malle-Liisa Raigla

Lääne-Nigula kutsub üles sisse kirjutama

Lääne-Nigula loosib välja 200eurose kinkekaardi kõigi nende vahel, kes sel aastal on end valda sisse kirjutanud.

„Väga palju kirjutamata jätmist tuleb sellest, et ei teadvustata, kolitakse elama ja unustatakse, aga igal juhul on sissekirjutus oluline,” ütles Lääne-Nigula vallavanem Mikk Lõhmus (pildil). „Elanike pealt saab planeerida teenuste vajadust, laekuvad maksud.”

Lääne-Nigula on ka enne kutsunud elanikke üles end sisse kirjutama ja loosinud välja tahvelarvuti, valla sümboolikaga märkmikke ja pleede. Seekord läheb loosi teatrietenduse, kontserdi vm kultuurirühmituse kinkekaart. „Kampaaniatel ikkagi on teatud mõju. Auhind on väike lisaboonus,” ütles Lõhmus.

Kampaania korras end sisse kirjutama on üles kutsunud ka Haapsalu ning loosinud välja jalgrattaid, televiisoreid, aga ka lihtsalt raha. Kümmes aastat tagasi said kaks uut linlast 276 eurot sama palju maksis toona Tallinna ühistranspordi kuukaart.

Haapsalu aselinnapea Tõnu Parbus ütles, et linn on kampaaniatest loobunud, sest suuremat kasu neist ei olnud. „See ikkagi ei toimi,” märkis Parbus.

Lääneranna vallas loositi kuus aastat tagasi välja kaks traktorit: üks uute, teine kõigi elanike vahel.

Kaie Ilves

Tuudi kunagine koolimaja jäi jälle müümata

Kuigi Lääneranna vallavolikogu tege otsuse Tuudi kunagine koolimaja oksjonile panna mullu detsembris, on hoone endiselt müümata.

Algsest peaaegu poole odavamaga alghinnaga enampakkumine lõppes esmaspäeval ühegi ostjaga. „Läheb uuesti müüki. Täpselt sama hinnaga. Äkki keegi ikkagi tahab,” ütles Lääneranna vallavalitsuse liige Urmas Osila Lääne Elule eile.

Veel juunis üritas vallavalitsus hoonet müüa alghinnaga 150 000 eurot, viimati läks see enampakkumisele 80 000 euroga. Sellest allapoole vallavalitsus ise hinda lasta ei saa, selleks tuleks küsida vallavolikogu luba.

Koolimaja hind on oksjon-oksjonilt langenud. Juulis müüs vallavalitsus seda alghinnaga 125 000 eurot, augustis alghinnaga 105 000 eurot ja oktoobri alguses alghinnaga 90 000 eurot.

Risti-Virtsu maantee ääres asuv kolmekorruseline maaküttega maja on korras. Viimati tegutses seal külaselts ja raamatukogu, mille Lääneranna vallavolikogu kinni pani. Tuudi kool suleti 2012. aastal.

Kaie Ilves

● TUHAT VIISSADA PÄEVA

Varjupaigakoer ootab kodu viiendat aastat

Metsikus koerakarjas üles kasvanud suurt kasvu pelglik Kiku ootab Haapsalu külje all asuvas loomade varjupaigas juba viiendat aastat päris oma inimest.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Neljapäeva keskpäeval tervitas Kiku tulijaid reibaste haugatustega nagu ikka: tõhus ja täpne nagu uksekell, andis ta märku, et keegi saabus. Oli tema varjupaigaelu 1562. päev: lõrtsine, hall ja kõle.

Läänemaa loomade varjupaika jõudis Kiku 2020. aasta 11. juulil Kirimäelt, kus ta omapäi ringi hulkus. Sellest ajast peale on ta näinud sadu ja sadu tulijaid ja minejaid, aga Kiku on jäänud. Läänemaa loomade varjupaiga juhataja Helina Albi sõnul on Kiku oma inimest oodanud kauem kui ükski teine neil peavarju saanud loom.

Kõige kauemaks jäänud

Keskmiselt kulub koerale-kassile kodu leidmiseks kolm kuud. Kiku oli neljapäevaks varjupaigas elanud neli aastat, neli kuud ja kümme päeva. Isegi kolmevärviline Sade, sealne staažikaim kass, on Kikuga võrreldes algaja. Temal on selja taga kolm aastat ja seitse kuud varjupaigaelu. „Kiiremini leiavad kodu nooremad väikest kasvu koerad ja kassipojad,” märkis Alp. „Suuremat kasvu ja juba vanemad koerad ootavad palju kauem. Samuti on kassidega: vanemad kassid jäävad varjupaika kauaks.”

Kiku lubab end Läänemaa loomade varjupaiga juhatajal Helina Albil hea meelega sügada.

Viimased paar nädalat peaks olema teinud Kikust koera, kellest kõik teavad. Aga ometi keegi ei taha. Varjupaikade MTÜ postitust Kikust on jagatud tuhat korda, aga kodu pole talle seni keegi pakkunud.

Päris oma inimest pole umbes kaheksa-aastaselt Kikul kunagi olnudki. Väike-Lähtru koerteko-

looniast pistis ta enne selle likvideerimist plehku ja hulkus tükk aega üksiku hundina ringi. Seda perioodi meenutavad väikesed heledad täpid muidu süsimusta Kiku koonul – armistunud kohtadele kasvas lumivalge karv.

Aastate jooksul on Kiku vastu küll mõned korrad huvi tuntud, aga asja pole sest saanud. Ta on

suur ja toakoeraks ei sobi. Teiseks on Kiku pelglik. Kiku välimus ja sisemus ei lähe kokku ja keegi ei kujuta ette, et must koeramüra- kas võiks olla häbelik. „Teda vaatama tulnud inimeste jaoks oli ta liiga pelglik,” ütles Alp.

Kui Kiku varjupaika jõudis, siis oli ta lausa nii arg, et ei söönud suutäitki, kui keegi pealt vaatas.

Inimest pisutki usaldama õpetasid teda kutsikad, kelle ta varjupaigas ilmale tõi ja kes sealsete töötajatega rõõmsalt ringi trallisid. Kiku lapsed on varjupaiga esimesed ja ainsad koeratited, kes on seal sündinud.

Kuus kutsikat leidsid kiiresti kodud, aga Kiku jäi, harjus, aga hoidis varjupaiga töötajatega distantsi. End sügada lubas ta alles kolmandal aastal. Tänavu jaanuaris leidis arglik hiiglane endale lõpuks ometi sõbra: varjupaika sattunud malbe loomuga Tommi, kes nägi välja nagu XXL-mõõtu korgi. „Tommi oli hästi rahulik koer. Nad klappisid Kikuga ideaalselt. Lasid üksteisel olla,” märkis Alp.

Jäi igatsusest haigeks

Kahe kuu pärast leidis aga pere-meheta jäänud Tommi endale uue kodu. Üksi varjupaika maha jäänud Kikule mõjus see nii, et ta jäi haigeks. Pärast haigust Kiku paikae eest enam tagasi ei põrganud ja isegi tonksas oma suure musta käpaga, et sügatagu veel. „Selle üle olime nii õnnelikud. Me ei saanud talle aastaid pai teha,” märkis Alp.

21. novembril potsatas Kiku aedikus oma pessa ja surus end vastu seina, andes märku, et tuldagu sasima-sügama. Uksekellana töötab ta aga endiselt üksi, sest

uut sõpra pole Kiku endale leidnud. Koeri satub varjupaika harva ja enamasti on nad Kiku jaoks liiga energilised ning pealetükkivad. Nagu neljapäeval oma aedikus mütanud hiiglasuur Robigi, kes pidas end üleval nagu elevant portselanipoes.

Varjupaigas inimesi lõpuks ometi usaldama õppinud, selgus, et Kiku on tõeline filosoof: talle meeldib vaadelda. „Kiku võib vabalt terve päev inimese kannul käia ja jälgida, mida inimene teeb,” ütles Alp. Kui vaadeldav peaks silme alt nurga taha kaduma, siis hakkab Kiku teda pilguga mööda hoovi taga otsima.

Kuigi Kiku on osav hiirekütt, pole metsikut ja heitlikku elu elanud koeramüra-grammi-ki agressiivsust. Pärast aastaid kestnud ulaelu varjupaika jõudnud, hoidis ta lihtsalt eemale: ei sõbralik ega kuri, vaid ettevaatlik. „Isegi loomaarstil, kuigi kartis, lubas kõike teha. Ta on nii hea iseloomuga koer,” ütles Alp.

Toakoera Kikust ei saa, aga aias tunneks ta end hästi. Lapsi ja larmi ta pelgab. Kaela- ja jalutusrihma Kiku kanda ei taha, aga tõenäoliselt oleks võimalik teda sellega harjutada. „Kõik on võimalik, kui kannatlik olla,” ütles Alp. „Lihtsalt õiget inimest on vaja. Inimene, kes Kikut päriselt tahab, peab ju kusagil olema.”

Hea läänlane!

Õeldakse, et andmisrõõm on suurem kui saamisrõõm. Kohe kätte jõudev advent on just sobiv aeg röömustada selle üle, et saad teha kellelegi head. Iga päev kuuleme uudiseid sellest, kuidas elu muutub järjest keerulisemaks. Nii on meie kõrval järjest rohkem ka lapsi, kelle jõulud tulevad nukramad, sest nende vanemate rahakott ei võimalda teha kingitusi. Et ka nende laste silmad jõuluõhtul säraksid, korraldab Lääne Elu kolmandat korda heategevuskampaania, kus lugejate abiga täidetakse kehvemates oludes kasvavate laste jõuluringisooivid.

Kingisooivid on kokku kogunud Haapsalu linnavalitsuse lastekaitsetöötajad, kes toimetavad kingid ka lasteni.

Aidake meil aidata!

Tänutundega
Kaire Reiljan,
peatöötaja

Ron-Eric
5
arendav mänguasi

Kerdo
16
kalastustarbed: silikoonlandid, Slideri landid (suurus 7) ja ridvarull

Daniel
10
must või sinine Nike või Adidase koolikott

Adeele-Marie
8
suur karu/jänes või suur padi; binokkel

Carl Trevor
12
Nike või Adidase must või sinine dressipluus (suurus 146/152)

Greete-Sofia
6
magnetklotid, ehted, nukuvoodi

Viktoria
13
juukse- ja nahahooldusvahendid

Ats
15
Xbox One mäng

Reiko
4
puldiga auto või monster

Keron
7
monster puldiauto

Ranno
6
puldiga auto või monster

Aitame täita laste jõulusoovid!

Kui tahad anda oma panuse laste jõulusoovide täitmisel, siis kirjuta aadressil info@le.ee või helista telefonil 473 1111 ja anna meile teada lapse nimi, kellele soovid kingituse teha.

Kingitusi ootame pakitult 13. detsembrini Lääne Elu toimetusse Posti 30, Haapsalu.

● BALTISAKSLASED

Hanna Miller vahendab lugejale kadunud maailma

Mitme baltisakslase mälestusi eesti keelde tõlkinud Hanna Miller on seda meelt, et baltisakslaste rolli meie ajaloos ei tohi ära unustada.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

„Baltisakslaste teema on nii sügavalt Eestimaad puudutav ja nende pärand, mida nad on meile jätnud, on nii meeletult suur,” ütles teisipäeva õhtul Haapsalu raamatukogus lugejatega kohtunud Miller.

Ülikoolis saksa keelt õppinud Milleri huvi baltisakslaste vastu sai alguse 1970. aastate teisel poolel, kui ta kolmanda kursuse tudengina hakkas õpingute kõrvalt tegema giiditööd. Nii sattus ta giidiks paljudele oma sünnimaad külastanud baltisakslaste gruppidele. „See oli veel see põlvkond, kes oli Eestis sündinud ja 1939 siit läinud,” meenutas Miller. Eestis ringi käies otsiti siit lahkunud sakslaste kodumaju ja suguvõsa mõisaid, käidi kalmistul lähedaste haudadel.

Milleri sõnul kohtas ta Eestit külastanud baltisakslaste seas põnevaid inimesi. „Nad rääkisid oma mälestusi ja kinkisid mulle ka oma memuaariraamatuid,” ütles Miller.

Toona, 1970.–1980. aastatel, ei pööranud Miller aga kingitud raamatutele suuremat tähelepanu. „20aastasel on muudki teha kui baltisakslaste memuaare lugeda,” tunnistas ta. „Kui ma 1980ndate lõpus avastasin, et mul on riulis üks selline raamat, siis mõtlesin, et püha taevas, see on ju kõik Eestimaa ajalugu ja tuleb eestlastele kättesaadavaks teha,” rääkis tõlkija.

Nooruslikust uljusest tõlkis Miller mõned leheküljed Ernst Turmanni raamatust „Pikva” ja läks nende lehekülgedega Loomingu Raamatukogu peatoimetaja jutule. 1992. aastal Milleri tõlgitud „Pikva” ilmusk. Hiljem on lisandunud Johannes Halleri, Walter Dehio, Erik Thomsoni, Cord Aschenbrenneri, Henning von Wistinghauseni ja Berndt von Stadeni mälestused. Baltisakslased on Saksamaal kirjutanud sadu memuaare, millest eesti keeles on ilmunud vaid väike osa.

„Selle [baltisakslaste] teemaga tegeldes on Eestimaa ajalugu muutunud palju adekvaatsemaks, tõepärasemaks ja ka väga palju huvitavamaks ja sisu-

Tõlkija Hanna Miller avastas baltisakslaste loo neile giidiks olles.

ANDRA KIRNA

kamaks. On näha kokkupuudet muu maailmaga ja seotust Euroopaga,” ütles Miller.

Miller rääkis, et baltisakslased polnud ühtne etniline grupp, vaid neid tuli Eestisse läbi ajaloo, alates 13. sajandist kuni 20. sajandini välja. Kui sageli kiputakse tõmbama võrdusmärki baltisakslaste ja aadelkonna vahele, on pilt tegelikult mitmekesisem. „Aadelkond oli baltisakslastest vaid väike osa, aga nende käes oli raha ja võim,” ütles ta.

Suure osa baltisakslastest moodustasid hoopis aegade jooksul Eestisse tulnud kaupmehed, laevnikud, meistrimehed, kirikuõpetajad ja teised. Miller lisas, et paljud neist ei pruukinud algselt isegi sakslased olla, kuid kuna suhtluskeeleks oli saksa keel, sakslastusid nad Eestis olles.

„Meile, eestlastele, võib see meeldida või mitte, aga baltisakslased mõjutasid meie kultuuri, ajalugu ja mentaliteeti väga sügavalt. Polegi viist valdkonda, mida nad poleks puudutanud,” ütles tõlkija. Ta tõi näiteks põllumajanduse ja tööstuse arendamise, koolide asutamise, laulupeod ja muidugi eesti keele ja folkloori uurimise. „Eesti keelele instituudi vanemteadur Kristiina Ross ütles, et eesti keel oli baltisaksa kirikuõpetajate projekt. See on küll naljaga pooleks, aga nemad arendasid eesti keelt,” ütles Miller.

Baltisakslaste allakäik algas Milleri sõnul pärast Eesti iseseisvumist ja mõisate võõrandamist. „Nende hoiakud eestluse suhtes ei olnud ühesugused. Oli neid, kes vaatasid eestlusele ülevalt alla, oli neid, kes tunnustasid eestlas-

te iseseisvumist ja enesemääramist, oli neid, kes püüdsid leida viise, kuidas siin Eestimaal vaadatama vähenenud võimalustele edasi eksisteerida,” rääkis Miller.

Baltisakslaste ajastu lõppes Eestis 1939. aastal. 6. oktoobril 1939 pidas Hilter kõne, kus kutsus baltisakslasi tagasi Saksamaale ja saatis neile järele laevad. „Mindi ülepeakaela, nad ei saanud üldse aru, mis toimumas on,” ütles Miller. Baltisakslased paigutati elama Poola aladele, kust nad hiljem Punaarmee sissetungi eest Lääne-Saksamaale põgenesid.

Ehkki suur osa sakslastest Eestist lahkus, peavad baltisakslased Milleri sõnul Eestit oma ainsaks kodumaaks. „Saksamaa oli küll nende emamaa, kust olid emakeel ja juured, aga kodumaa oli neil Eesti,” ütles tõlkija.

Koorid lõpetavad laululaagri kontserdiga linnarahvale

Haapsalus peavad järgmisel nädalal laululaagrit kaks üliõpilaskoori, andes esimesel advendil tasuta kontserdi „Valguse ootel”.

Koostöö Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia segakoori (dirigent Pille Kährrik) ja Tallinna ülikooli BFM segakoori (dirigent Raul Talmari) vahel algas eelmisel hooajal, kui mitmel pool esineti koos ühise jõulukavaga.

Seekordne ühiskontsert Haapsalus on suvise laulupeo eel müdugi vastavas meeleolus, kuid esimese advendi pühail leiab kavast ka kaunist jõuluoatuse muusikat. Kontserdi ettevalmistuseks peetakse Haapsalus üheskoos laululaagrit Tallinna ülikooli kolledži lahke katuse all. Kahepäeva-

se harjutamise tulemusena on oodata energias ja noorusest kantud suurt ühiskoori, millele pakub vaheldust mõlema koosluse omanäoline valik kooride lemmiklauludest.

Tallinna ülikooli BFM segakoor on oma tegutsemisaja jooksul olnud omamoodi laboriks lauluvilistele, kes soovivad katsetada eri lähenemisviise koorimuusikale. Põhitegevuseks on siiski nn klassikaline koorilaul, aga eksperimenteeritud on ka džäss, beatbox'i ning popmuusika arranžeringutega. Praegu sõuab BFM segakoor laulupeotules ja valmistub dirigent Raul Talmari käe all Tallinna ülikooli jõulukontserdiks.

Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia segakoor loodi 1990. aastal tudengite eestvedamisel ja koori liikmeteks on läbi aegade olnud üliõpilased, kooli vilistlased ja õppejõud kõigilt erialadelt – metallikunstnikest kultuurikorraldajateni. Akadeemia rahvas on koori kutsunud ka heast seltskonnast ja kõrgest laulukultuurist lugu pidavad sõbrad Viljandimaalt. Dirigent on akadeemia vilistlane Pille Kährrik, kes on kooriga seotud juba üle 30 aasta, algul lauljana ja viimased 20 aastat dirigendina.

Advendikontsert „Valguse ootel” Haapsalu kultuurikeskuses algab pühapäeval, 1. detsembril kell 14. Kontsert on tasuta.

PILLE KÄHRRIK

KEELETARK

See on plögistamine

Kõlasõna *plögistama* on plögisema panema, plagistama.

Johannes Aavik on kirjutanud „Ideepes”, ideede päevikus, et luuletaja Villem Grünthal-Ridala armastas kasutada sõna *plögistama*, ainult et sellega väljendas ta mingis tegevuses ebaheatsust ja pealiskaudsust. Näitelause on Aavik toonud „See ei ole kellegi arvostamine, see on plögistamine!”.

Plögistama uues kuues on lühike ja lõov.

MONIKA UNDO

Lääne Elu 35. sünnipäeva-aasta puhul vaatame tagasi, mis teemad on päevakorral olnud 5, 10, 15, 20, 25, 30 ja 35 aastat tagasi.

„Kes nad on?”, 23. november 1989

Kirjutab siseasjade osakonna ülem Juhan Kubu: „Tänavu 10 kuuga on müüts teinud kindlaks 130 kurjategijat. Üldiselt arvatakse, et kurjategijad tulevad kusagilt mujalt. Tegelikult elab neist enamik meie rajoonis. Meie rajooni asutustest juhib musta nimekirja KEK, kus töötab 14 kurjategijat, järgnevad EPT (8), Lihula sovhoos (5), „Lääne Kalur” (5) jne. Tabatud kurjategijate hulgas oli ka 9 kooliõpilast.

Üsna levinud väärarvamus on ka see, et eestlased ei varasta ega ole üldse kuritegelike kalduvustega. Viimaste aastate statistika kohaselt on Haapsalu rajoonis tabatud kurjategijatest 80% eestlased.”

„Kurb kutsealuste komisjon eelmisel nädalal”, 22. november 1994

Läinud neljapäevases kutsealuste arstlikus komisjonis osutus sõjaväekõlblikuks 10% kutsealustest, teatab maavalitsuse pressiteenistus. Kahekümnest 1976. aastal sündinud poisist lubati tegevteenistusse kaks ning üks tagalateenistusse ja kolm noormeest saadeti veel täiendavatele uuringutele.

Lisaks psühhiaatrilistele nähtudele oli eelmisel nädalal komisjonis käinud noormeestest osa hädas südame, vererõhu või silmadega.

„Uue aja algus”, 23. november 1999

Haapsalu Tagalahe konverentsi juhtinud merebioloog Jüri Tenson arvas, et algab Haapsalu lahe uus ajaarvamine. Esimest korda said kokku Haapsalu lahte uurinud mitme eriala inimesed ja igauks neist rääkis, mida ta lahe kohta teab. Kokku sai sellest üsna korraliku pildi. Teadlastel, maavalitsusel jm asjameestel on nüüd põhi, kust edasi minna.

„Taebla poiss pürib profiks ameerika jalgpalli liigas NFL”, 23. november 2004

Taeblast pärit Mihkel Roosist võib saada esimene eestlane, kes pääseb mängima ookeanitagusesse ameerika jalgpalli profiliigasse NFL. Ameerika jalgpalli hinnatud ekspert ja kolumnist Matt Gammill valis Roosi sügisel üheks tulevikulootuseks. „Kogu NFL teab, et Florida State'i Alex Barnes on draftis kindlad mängijad, aga Roosi-sugune mängija võib osutuda niisama heaks jalgpalluriks, kelle saab palju soodsamalt,” kirjutab ekspert.

„Rannakalurite hooaja lõpetab kogre-uputus”, 24. november 2009

Kalastushooaeg on lõppenud, kuid Haapsalu Tagalahes on veel hulganisti kogre. Haapsalu kalur, kes oma nime avaldada ei soovinud, ütles, et tõmbab Tagalahes nakkevõrguga välja paremail päevadel paarsada kilo kogre.

Kogre kokkuostuhind on ülimaldal – kalamehe sõnul müüb ta kala kokkuostjale Tallinnast 1–2 krooniga kilo –, kuid vaesel ajal aitab seegi teenida. Muud peale kogre ja mõne haugi kaluri sõnul merest võtta pole, sest hooaeg on läbi. Kalamehele kogrest suurt kasu ei tõuse, sest seda ostetakse vähe, hind on madal ja kogre lõhub võrku.

„Taavi Rõivas soovib raudtee asemel ekspressbusse”, 22. november 2014

Eile külastas Haapsalut peaminister ja Reformierakonna esimees Taavi Rõivas. Ennelõunal esines peaminister gümnasistidele, pärastlõunal kohtus ettevõtjatega. Kas valitsusel on Haapsalu raudtee taastamise plaan, seda tahtsid peaministrilt teada nii Haapsalu tarbijate ühistu juht Raimond Lunev kui ka Kuke galerii perenaine Aita Mölder. „Täiesti mõistan, et see on teile ülioluline, ja arvan, et see on tehtav ka Eesti jaoks oluliseks,” ütles Rõivas. Peaminister rõhutas aga, et katteta lubadusi ta jagada ei saa. „See poliitika, kes teile ütleb, et ma luban teile nipsust 60 miljonit [nii kalliks läheks raudtee Riisiperest Haapsalusse], see pole vastutustundlik. Eelarves sellist raha pole,” nentis Rõivas.

„Nõva taotleb erioigust poes ravimeid müüa”, 23. november 2019

Nõva pood tahab taotleda ravimiametilt erioigust kaubelda lihtsamate käsimüügiravimitega. Nõva osavallavanem Aivi Heinleht ütles, et esialgu pole selge, kes eriluba taotlema peaks – kas vallavalitsus, osavallakogu või poepidaja. Osavallakogu arutas asja ja leidis, et eriluba tuleb taotleda.

Nõva Laimi kaupluse omaniku ja osavallakogu esimehe Aivar Oruste sõnul on ravimimüük pikk ja keeruline teema. „Ma ei teinud alguses üldse vahet, kus jookseb piir tervisetootete ja ravimi vahel,” tunnistas ta. Nii panigi Oruste Nõva poes suvel müügile näiteks Theraflu ja Smecta. Kui info nende ravimite müümisest Nõva poes ravimiameti kõrvu jõudis, tuli Orustel need müügit ära korjata.

● KADRIPÄEV LÄHENEB

Mart Salumäe: kadrid võiksid Valge Daamiga hästi läbi saada

Kadripäev hingedeaja rahvakalendri tähtpäevana on nime saanud neljast pühast Katariinast tuntuima, Aleksandria püha Katariina järgi.

ANDRA KIRNA
andra@le.ee

Legendi järgi oli Katariina sündinud III sajandi lõpul Küprose kuninga tütre. Isa laskis oma tütrele õppida ja täiskasvanuks saades oli Katariina läbi lugenud kõik antiikaja tuntud poeedid, tundis filosoofide töid, oli õppinud meditsiini ja oskas 72 keelt.

Kuuldus tema erakordsest ilust ja tarkusest levis kaugele. Väärilist kosilast talle ei leidunud, sest rikkuse ja ilu kõrval pidi kosilane olema Katariinaga ka tarkuse võrdne. Kuningatütrelt oodati aga abiellumist. Katariinale oli see vastuvõetamatu, ta lahkus kodust, asudes elama Aleksandrias Egiptuses. Seal leidis ta usu.

Märtrisurma tõi Katariinale Aleksandrias viibinud Rooma keisri Maximinus II viha, kelle lähikonna, abikaasa ja 50 filosoofi noor naine ristiusku pööras. Tema hukkamiseks tahtis keiser lasta naise rattale tõmmata, kuid taevaste vägede vahelesegamise tõttu piinamine nurjus ja ratas lagunes.

Katariina mõisteti surma pea maharaiumise läbi. Vere asemel olevat tema kehas voolanud piima.

„See on südantlõhestav lugu kindlaks jäämisest oma usule ja vooresuhtlusele. Ja loost tuleb välja ka see, miks kadride sümboliks on valge – valgus ja puhtus,“ ütles Haapsalu püha Johannese koguduse õpetaja Mart Salumäe. „Nagu Haapsalu Valge Daam.“

Hingedeaga langeb kolm tuntud tähtpäeva, mille kombestik on palju sarnast. Need on kõik seotud lahkunud hingedega.

Hingedeag novembris algab kõigi pühakute päevaga 1. novembril ja hingedepäevaga, mis on 2. novembril. On aeg kirikuaastast, kus mõeldakse lõpuaegadele, inimese elu lõpule ja igavikule. Hingedeag valmistab ette advendiaja algust ja jõulupühade tulekut.

Ilmselt on kirikuaasta kujunemisele kaasa aidanud ka ristiusueelsed traditsioonid. Fakt on see, et kõikidel rahvastel on ühel või teisel viisil oma esivanemate hingedega pistmist. Ilma selleta ei saa. Inimene on niimoodi loodud, et ta mäletab neid, kellega ta koos on elanud, kes on olulised olnud. Pimedamal ajal on see täiesti loogiline, et inimene hingedele mõtleb.

Sõltuvalt geograafilisest asendist on see eri rahvastel kas karnevalina või mingisuguse muu pidustusena avaldunud. Meil käivad mardid ja kadrisandid.

Kadri- ja mardisantidele anname ande. Viimasel ajal küsivad lapsed ande ka halloween'il.

Jah, nüüd on halloween laste hulgas rohkem hinnas kui mardid ja kadripäev. Need tähtpäevad on küll sarnased, aga olemuselt täiesti erinevad. Sõna „sant“ tuleb ladinakeelsest sõnast *santus* – püha. Meiegi vanades keskaegsetes kirikutes on säilinud kui mitte päris sandikoda, siis

Kirikuoõpetaja Mart Salumäe on mardisante alati heal meelel vastu võtnud.

ANDRA KIRNA

Lääne Elu toimetuses on mardid ja kadrid õnneks iga-aastased külalised.

MALLE-LIISA RAIGLA / ERAKOGU

selle vundamendikivid kirikumuüri ääres. See oli koht, kus palverändurid ja hiljem kerjused said peatuda, ööbida.

Palverännaku idee on selles, et inimene usaldab end sel teekonnal jumala hoolde. Kui on jõudud jaksu, teenib ta endale sel teel leiba, kui ei, loodab jumala armu ja inimeste kaastunde peale.

Andide andmine inimestele, kes olid selle teekonna ette võtnud, oli püha tegu. Üleüldse on puudust kannatavatele inimestele andide andmine midagi, mis andjat ennast paremaks teeb. Paljude konfessioonide puhul on kerjused kiriku ees kiriku uhkuseks.

Keskaegne hoolekandesüsteem põhines annetustel. Seekides, varjupaikades ja hosiipsides, mis kirikute juurde olid loodud, said peavarju niihästi jäävangi jäänud meremehed, inimesed, kes kas vaimse või füüsilise puuduse pärast ei suutnud end ise elatada või mõne õnnetuse tõttu olid peavarjuta jäänud, kodutud või haiged.

Seekide toetamine oli kaupmeeste ja varakate linnakodanike auasi – oluline nende hingedeõndsuse jaoks ja laskis neil öösel

rahuliku südamega kõhu- ja peatäit välja magada.

Kes on sandid, kellele me halloween'il ande jagame?

Sõna *halloween* tuleb inglise keelest: *all hallow's day eve*, kõigi pühakute päeva eelõhtu. Traditsiooni juured on Šoti- ja Iirimaa, kust see 18.–19. sajandil Ameerikasse jõudis. Usuti, et kõikide pühakute päeval saavad maa ja taeva vahel kondamised vaevast vabaks need hinged, kes on nii-öelda ripakile jäänud, omaette õpetuse järgi need, kes on kurja käe läbi hukatud ja kelle mõrvaasi ei ole õigusemõistmiseni jõudnud. Igasugused uskumused või kogemused selle kohta, et kummitamine, et miski inimest häirib, on seotud millegi ülekohtusega, mis on arusaamatul viisil jäänud lahendamata. Eriti räägitakse niisugustest asjadest sõdade ja verevalmististe järel.

Iiri ja šoti traditsioon ütleb, et kui kõigi pühakute päeval katoliku kirikus palvetatakse kõikide pühakute poole nende hingede pärast, leiavad nad rahu. Nii on see õhtu viimane võimalus, kus kuri saab kiusata.

Neile kommi anda, et nad minema läheksid, on ilus asi. Kui anti kerjustele, santidele ja palveränduritele ande, ei olnud neil midagi muud vastu anda, kui lahkele inimesele õnnistust paluda. Niiviisi on lootust, et kui santidele mõne anni annad, paluvad nemad sulle õnnistust ja saavad ise seeläbi pühaks.

Aga seda kommertspoolt, kui vanad traditsioonid on ammu ununenud ja *halloween*'i ajal jooksevad ringi Spidermanid, krokodillid ja dinosaurused – vaat seda me ei peaks üle võtma. Selle õhtu tegeliku sisu peaksime siiski teadma.

Ja meie oma kadrid ja mardid? Võime uhked olla, sest meie tähtpäevadel ei käi ringi ilma peale ripakile jäänud hinged. Meie rahvapärismuusika kujundatud sellest hoopis midagi ilusamat.

Mardilapäeval tulevad esiisade ja kadripäeval esiemade hinged meid külastama ja õnnistust soovima. Ja nemad on koju oodatud. Seda võiks võtta nii, et esivanemad tulevad koju järeltulijaid vaatama ja neile õnnistust soovima.

Traditsioonid mõnevõrra teisevad. Kui varem oli see täiskasvanute maailm, siis viimasest sajanditest tulevad nad laste kujul – lapsed tulevad esivanematena küsima oma vanemate käest, kuidas nad on siin elanud ja asju ajanud. See annab neile pühadele täiesti teistsuguse dimensiooni, millele saab üles ehitada põlvkondi ületava silla.

Tänases maailmas, kus peame mõtlema jätkusuutlikule elustiilile, et järeltulijatele ka puhast õhku, vett ja mulda jätkuks, võikski see olla üks niisugune komme, mille kaudu seda esile tuua.

Ometi on kadrisid ja muidugi ka marte aasta-aastalt harvem näha.

Väga tähtis on, et me neid vanu traditsioone teame. On oluline, et lastele lasteaias ja mujalgi niisuguseid asju õpetatakse. Vahel ei osata meil kodudes enam neid asju, mida varem just kodust õpiti.

Kui praeguses maailmas tahame püsida ja rahvana püsima jääda, omariiklust säilitada, on vaja tahet oma rahvast kaitsta. Ja see tahe, kui on, mida kaitsta, on traditsioonid.

Haapsalus võiks valged kadrid väga hästi läbi saada Valge Daamiga, minu meelest oleks see tore.

Kuidas te kirikuõpetajana vaataate väite peale, et need kombat on paganlikud, mille pole kristlusega palju ühist?

Rahvatraditsioonid, mis on osalt pärit ristiusueelsest ajast, osalt segunenud ristiusuga ja omavahel põimunud, on kujundanud meie rahvusliku identiteedi.

Varasemast on teada suhteliselt vähe. Suvistepühad ja taliharjad on vanemad ning on kujundanud kristlike pühade traditsiooni ja see omakorda on kinnistanud vanu, kristluse-eelseid kombeid. Kurv, kui me seda seotust ei oska hinnata.

Ristiusk võttis neis piirkondades, kuhu ta varem jõudis, paigavad vanad palju tugevamalt omaks. Mitte ainult Iirimaa, kuhu see Euroopa põhjapoolse osas mitte ainult vara jõudis, vaid ka kõvasti kanda kinnitas.

Meilgi vanemates, näiteks Kaarma, Karja ja Valjala kirikutes, on jälgi sellest. Kui vaadata Karja kiriku altariruumi võlvimaalinguid, leiame sealt triskele, paganliku sümboli, millest seal on saanud kolmainu sümbol. Või siis kaheksakants, mis on justkui stiliseeritud rist, ning päikesesümbolid – rõngasristid – olid meil kindlasti enne, kui ristiusk siia jõudis.

Kõigi nende kolme tähtpäeva, aga ka suure paastu eelse vastlapäeva kombat sisaldavad maskeerimist ja janti, on karnevalilaadseid. Kuidas karneval ristiusu kommetega haakub? Siiamaani on mõnel pool *halloween*'i tontide karneval, mis õhtu lõpuks jõuab kirikusse. Vähemalt jõuavad nad õigesse kohta välja. Ega me ju tea, kas meie keskaegsed mardid ja kadrid ka kirikusse läksid. Aga näha on, et need asjad on omavahel sümbioosis olnud.

Alustasime hingedeajast. Miks see tähtpäeva inimesele oluline võiks olla?

Maailm on ajalik. Need, kes on juba läinud, ei ole kuhugi kadunud. Kas nad kondavad ringi usteakende taga, kolistavad ja häirivad meie igapäevast elu või on nad jõudnud rahu. Saame nende suhelda tänulike mälestuste kaudu, läbi teadmise, et nendega on kõik hästi, nad on jõudnud sinna, kuhu me kõik peame jõudma.

Rituaale, mis saadavad inimese ajast igavikku minerkul, ei saa asendada. Kurv on vaadata, kuidas matuserituaal on inimestele tundmatuks jäänud ning leinad jäävad lõpuni leinamata.

Leinates ei anna tähtpäeva inimese sageli endale aru, et ta ei leina mitte niivõrd neid, kes on läinud, kui võrd seda, et on ise lahkunutest ilma jäänud. Armastus on tugevam kui surm, sest see, mida me koos oleme kogunud ja elanud, ongi olnud üks õnnistus. See on hingedeaja mõte – esivanemate, eelkäijate ja siit lahkunud hingedega peab rahu sõlmima. Ilma selleta ei saa täielikult elada.

Harrastusnäitleja Urmas Meri kehastus Loodeteatri lavastuses Oskar Lutsu „Kevades“ tuttavaks Julk-Jüriks.

AIVO PALJASMAA

● KIVIRÄHKI NÄGEMUS

Julc-Jüri istus pihitooli

Läinud pühapäeval esines sotsiaalmajas Loodeteater. Publik sai näha monoetendust „Köster“, mille autor on Andrus Kivirähk ja lavastaja Virko Annus. Nimiosalisena astus lavale harrastusnäitleja Urmas Meri.

AIVO PALJASMAA
info@leee

Koolijuhataja ja kiriku köster konutab öötundidel oma kabinetis ja näsib lihaliha, mille ta on palvetunnini ajal Tõnissonilt ära võtnud. „Küll see liha on ikka hea!“ kiidab ta järjekordset suutäit alla neelates ja kirub oma emandat, kes talle ainult putru keedab. Samas süüab köster paksupõselist ja nürimeelset Tõnissoni, kellele ükski tarkus pähe ei hakka, ajab tuima ilmega ainult pekki näost sisse. „Talle pannakse kodust vist pool siga kooli välja.“

Kui esimesed hetked kulusid näitlejal lava ja publiku kompami-seks, siis nüüd hakkas asi jooksmas. Ikka üha enam kuni etenduse lõpuni välja.

Öösel võib ka napsu võtta ja köster tirib peidukohast pudele punast viina välja. Võiks arvata, et ehk pärast paari pitsi ta leebub veidi, aga võta näpust. Köster muutub üsna õelaks, kui meenutab Raja Teele ja Tali Arno kukkumist jääauku. Ta lootis, et nad ära upuksid. „Visa hing neil vastikutel jõnglastel, aga oma hinge eest ei oska nad hoolt kandma!“

Köster meenutab, kuidas tema lapsepõlv möödus. „Isa võttis mul perse paljaks ja nüpeldas – vaat nii peab hinge eest hoolt kandma!“

Ei tule nagu ette, et Oskar Lutsu „Kevades“ oleks köster nii õel olnud ja koolilastele kraaksudes musta tulevikku kuulutanud. Kivirähk laseb aga fantaasial lennata ja paneb köstri nagu öisesse pihitooli, et talle hästi sügavale hinge pugeda. Luts muidugi nii kaugele ei jõudnud, tema tegeles oma kangelastega päevasel ajal.

Kivirähk on tihti Lutsu tegelasi kirjanduslikult edasi töödeldud ja teada-tuntud irvhambana nii mõnegi tahu meie rahvakirjaniku loodud kujudele juurde lisanud. Sedapuhku on ta Julc-Jüri ette võtnud.

Etendust jälgides kasvas aga märkamatult pinge, et millal see öine pihitund köstri hinge lõplikult avab? Läks siiski veel aega ehk punane viin ei olnud veel lõpuni mõjunud.

Köster ei salli muidugi ka Tootsi ja Imelikku, ennustades neile tulevikku küürus vanameestena, kelle elu on nurja läinud. Raja Teelet kujutab ta ette paksu ja igava talunaisena, kellel titt tissi otsas rippumas.

Arno Tali puhul pilkab ta ka õpetaja Lauri, kes arvab poisist midagi tulevat. „Mitte sittagi!“ hüüab köster selle peale. Ootamatu mõttesälvatuse ajal purskab ta aga naerma: „Tali, sinust taga ajades pidevalt ning armu-lik kooliõpetaja.“

Prototüübid Palamusel

Etendust jälgides tekib paratamatult vastureaktsioon laval toimuvale. Umbes selline tunne nagu omal ajal vene lastel, kes suurisilmi elasid kaasa kultusfilmile „Nu pogodi!“ ja kus neil lõpuks hakkas hundist hale, kui ta jänes taga ajades pidevalt ning armutult klohmida sai. Nüüd tahaks juba „Köstri“ etendusele vahele hüüda, et Julc-Jüri oli tegelikult tore mees ja omas ajas eesrindlik kooliõpetaja.

Karl Hein on oma teoses „Ajaloosid isikud Eesti ilukirjanduses“ otsinud ka „Kevade“ tegelaste algkujusid ehk prototüüpe ja seal selgub, et Palamuse kiriku köster ja koolijuhataja Aleksander Nieländer (1844–1917) oli seal kandis ehtne maa sool. Tema usuõpetuse tunnid olla küll igavavõitu tundunud, lastele raiuti pähe kulunud dogmasid, kuid mõnel hetkel olla Nieländer mõne huvitava loo vahele rääkinud, mille peale ise naeru kilganud.

Raja Teele prototüüp Adele Pärtelpoeg on meenutanud, et

loomu poolest polnud Nieländer paha inimene, küll aga äkilise iseloomuga. Nieländeri teeneks tuleb lugeda ka seda, et suutis Palamuse kirikut ümberehituse eest kaitsta ja nii võime ka praegu iidse pühakojaga algjust osa saada.

Nieländeri abikaasa Olga olnud lahke ja armas inimene, aga kodu rääkisid nad saksa keeles. Kadakasaksluses avaldus muidugi mingi üleolekutunne lihtrahva suhtes ja selline elustiil nõudis ka raha. Nieländer olla mõnikord talumeestelt laenu küsinud, aga näiteks Lutsu vanemad olid talle ära öelnud. „Kevades“ kurdabki Arno Tali, kelles suuresti nähakse rahvakirjanikku ennast poisipõlves, Kristjan Liblele, et Julc-Jüri kiusab teda koolis.

Võibolla tõesti pinnis Nieländer väikest Lutsu (õppis Palamuse koolis 1894–1899) „vanemate patude pärast“ ja hiljem tasus rahvakirjanik talle selle eest tagasi, pilgates teda Julc-Jürina. Nieländer olla aga „Kevade“ ilmumise (1912) järel öelnud, et Luts on kirjutanud kenakese loo.

Köster unistab köögitudrukust

Sooh! Hakkas kohe kergem, et sai südame pealt ära öelda. Laval läks asi aga hooga edasi. Köster halab, et tema peab kõike salaja tegema. Peab salaja liha sööma ja viina võtma. Tõnisson võib aga teiste nähes pekki õgida ja Lible võib vabalt minna kõrtsi viina jooma. Vähe sellest, Lible võib midagi või kedagi häbenemata jõe ääres kirikumõisa köögitudruku Mari tagumikku näpistada, millest tema ainult unistada võib. „Oi, kui toredasti Mari oma tagumikku vänderdab!“ ohkab köster hinge põhjast ja kirub siis oma emandat, kelle tagumik on nii lai nagu... „Kurat, hoopis mina tahan Marit.“ ei suuda köster varjata ja jätkab, et enne kui ta hak-

kas oma hinge eest hoolt kandma, oli temagi noor mees, kes mängis viiulit ja unistas. Nüüd unistab ta koos Mariga sõita kuhugi kaugele, et seal kaugel koos temaga kõrtsi minna, viina juua ja laulda.

Köster võtab viiuli ja tõmbab poognaga õrnalt üle pillikeelte. Kõlab meile kõigile nii tuttav Veljo Tormise muusika „Kevade“ filmist. See on lavastuse kõrghetk.

Jahmatades märkab köster, et akna taga koidab juba hommik. „Eh, minu elu on möödunud nagu orjal, kes tassib oma risti. Vastik vaadata. [Paus.] Koolitoas tuleb nüüd palvetund. Panen kõik need vastikud jõnglased palvetama.“

Köster seisab keset lava ja tundub, et hingelt on ta sel ööl tühaks jooksnud, ning purskab siis südame põhjast: „Issand jumal, kuidas ma neid lapsi kadestan. Kuidas ma neile kaasa tunnen. [Paus.] Sest ükskord saavad nad sellisteks nagu mina. [Paus.] Hari-likuks köstriks.“

Etendus on läbi, publik tänab näitlejat pika ja sooja aplausiga.

Muidugi on suuremal osal meist eredalt silme ees Endel Ani filmiroll Julc-Jürina. Ehk on veel neidki, kes mäletavad Aado Hõimre värvikat osatäitmist 1954. aasta Draamateatri „Kevades“, või siis Peep Sepiku sama rolli 1969. aasta Noorsooteatri etenduses. Kindlasti mäletavad paljud huvilised Peeter Tammearu etteastet kaheksa aasta eest „Köstris“ Linnateatris.

Harrastusnäitlejat pole kohane oma ala meistritega võrrelda, kuid Urmas Mere puhul võib siiski ainult kiidusõnu kasutada. Oli, mida vaadata ja millele kaasa elada.

Muide, Loodeteatri oma pesa asub Hiiu mõisas Saue vallas Harjumaal. Nad on tegutsenud viis aastat ja sel nädalavahetusel oleval nad Arukülas Harjumaal teatripäeval. Ikka lavastusega „Köster“.

Katarine Rosalie epistlid

143. osa

AIDI VALLIK
kolumnist

Epistel kavalast inimsööjast

Mu armas rahvas, kõik see, mida sel nädalal Eesti poliitika oleme näinud, on näide Roimaerakonna täielikust vastutustundetusest ja hoolimatusest, kuid samavõrd ka impotentsusest ja täielikust saamatusest. Võiks ju arvata, et Narvas Roimaerakonnal käppa sees ei ole ning et Narva jäetakse rahule, aga valitsusel on siiski teatud kohustused, eks ole. Millegi jaoks on need inimesed sinna riigikogusse ja mujale volikogudesse valitud ja saavad mitte just keha palka. Aga näe, Narva puhul ei kõhatagi kusagil keegi, kui sotsid äkki niisama naksti tulevad, riigireeturiga koostöölepingu sõlmivad ja Narva linnas võimu üle võtavad.

Sotsid muidugi eskaleerivad niisama, neil nüüd Katri Raik teeb seal Narvas soolot. Roimaerakond sai aga oma pailastelt sotsidelt kõvasti vastu hambaid. Võib isegi öelda vanasõna vaimus, et nii hammustasid sotsid kätt, mis neid toidab, mõtlemata tagajärgedele. Aga tagajärg on, et eesti rahvas on jälle lepitamatult lõhestatud ning on ilmselge, et Stalnuhhiniga, kes kunagi Keskerakonnast välja löödi Venemaa vaadete väljendamise pärast, võivad nüüd teatud juhtudel need vaated üsna ühtemoodi olla ja mitte midagi hullu sellest ei sünni.

Küll sotsid selle kena koostöölepingu oma valijatele nii Narvas kui ka mujal söödavaks oskavad rääkida. Sotside valija neelab igasuguse sigaduse alla, sest ta lihtsalt ei tunne seda ära ega saa aru ja võibolla on ise ka sots. Pane tähele mu ettekuulutust, mu armas rahvas, et peagi hakkavad tühistidamed ja muidu sotside tallakkujad ohtrasti postitama igasugu infot ja meeme selle kohta, kuidas Katri Raik ja Stalnuhhin koos Narva venestumisest päästavad ja kui hästi neil kõik ettevõtetu edeneb. Ja rumal rahvas kiidab, sest ei suuda näha tõde nende kavalate sõnade taga ega aimagi, missugust koledat plaani nende peade kohal lahti rullitakse.

Mina tean selle kahtlase poliitilise avantüüri põhjuseid ja näen juba ette nende tagajärgi. Kummaline ja vaieldav poliitiline liit Raigi ja Stalnuhhini vahel on zooloogilisest vaatenurgast mõlemale poolele väga kasulik, sest kumbki saab anda teisele seda, mida teine vajab. Näiteks Raik tahab tagasi Narva linnapeaks, see tähendab Narva mõttes isevalitsejaks, kes hakkab käsutama terve selle suure linna rahakotti ja kodanikke. Selleks on tal aga vaja esineda koos kellegagi, kes talle Narva venelaste häälde kindlasti koju tooks ja teda venelaste silmis vähegi tõstaks.

Kes siis veel selles viimases parem oleks kui mitte Stalnuhhin? Tema on riigireetmise peaaegu süüdi mõistetud kurjategija. Tema ainus eesmärk ja paleus ongi toimetada meie Eestimaa tagasi Nõukogude Liidu paljurahvuslisse rüppe. Aga isegi temasuguse näraga väljasaatmisega ja Venemaale pagendamiseks ei ole Roimavalitsus toime tulnud. Häbi!

Stalnuhhinile on Raiki aga vaja endale tee puhastamiseks. Täiesti arusaadavalt on sellel mehel palju poliitilisi oponente, kes teda hea meelega ei Narvas ega ka mujal võimu juurde ei laseks. Ja just nendega saab Katri Raik teda aidata. Katri lihtsalt sööb tema poliitilised oponentid ära. Häälteult, jälgi jätmata.

Nüüd ma tunnetan, et sa ei usu mind, mu armas rahvas. Aga miks on sul nii raske uskuda, et Katri on inimsööja? Vaata teda ja ütle ise, kas ta üldse sarnaneb meie riigi keskmise maksumaksjaga. Ning jah, sellest algab kõik. Ja kui sa küsid, miks sellest keegi midagi ei tea, siis ma vastaks, et küll teavad, kellel vaja teada. Ega siis ilmaasjata kunagi ammu seda hirmuäratavat Katri Tällinnast ära Narva tööle ei saadetud – et seal ehmatab ta vähem inimesi ning ohvritest ja inimeste kadumisest ei tehta vast numbrit. Mingil määral on selles arvestuses olnud ka tõtt, kas pole? Ja kas ka sulle pole tulnud pähegi mõtet Katri Raiki mustades ja rüvedates tegudes süüdistada? Nii need asjad ongi, mu armas rahvas. Narvast hakkavad jälle inimesed kaduma, kuid seekord pole need juhuslikud hilised jalutajad. Vastupidi, need on hoolega läbi arutatud aktiivsed kodanikud ja ettevõtjad. Kes neist Stalnuhhinil liiga varvastel seisab, see saab peagi pärast seda Katri roaks. Stalnuhhini ees vabanevad teed ja Katri Raik on Ida-Virumaa keiserinna, kelle juurest kaduma läinud rahvasaadikute kohta pärima ei tulda. Ja selle poliitilise paari-kese poolest võiksid need asjad ka nõndamoodi jääda.

Kuid kas sina, mu armas rahvas, peaksid sellega leppima? Kas sinul ei ole siis Ida-Virumaa asjus midagi kaasa rääkida? Mõista näiteks hukka Katri tegutsemisviisi poliitiliste vastastega? Kas meie käest on üldse keegi küsinud, kas meile sobib selline olukord, kus sotsid semmivad riigivastastega? Sest vastus viimasele küsimusele saab olla ainult ei, ja järeldus, et meil tuleb kukutada võimult ka sotsid ja Stalnuhhin, mitte ainult Roimaerakond, kelle vaikival nõusolekul on Katri oma aplust rahuldanud, sotsid oma ego upitanud ning Stalnuhhin ajanud oma rida eestlaste ja venelaste suhete õonestamisel, kuni on muutunud Eestimaa venelase jaoks justkui printsiks valgel hobusel.

Agaa nii see valge prints kui ka vanamemme muheda välimuse taha varjuv kaval inimsööja viivad Narva ja Ida-Virumaa hukatusse veel enne, kui ülejäänud Eestiga ühele poole saadakse. Pane mu sõnu tähele, armas rahvas!

E 25. november

00:15 Kirjandusministri juures
00:45 Klass: elu pärast **01:40**
Õõlilkooli rännakud **02:43** ERR.
ee uudised **05:45** Ringvaade
06:45 Terevisioon **09:10** Tere-
visioon **11:30** Prillitoos **12:30**
Artur ja Nelli **12:50** La Promesa
13:40 31. jaoskond **14:05**
Reisile minuga. Prit Loogiga
Sillamäel **14:35** Looduses
Simon Reeve'iga **15:35** Süda-
measi **16:30** Õnne **13 17:00**
Aktuaalne Kaamera **17:05** 31.
jaoskond **17:30** La Promesa
18:20 IT-vaatlik **18:30** Aktuaal-
ne Kaamera **19:00** Ringvaade
20:00 Mis värvi on majandus?
20:30 Osoon
21:00 Aktuaalne Kaamera
21:30 Sport
21:40 Välisilm
22:10 Putini veretu sõda
23:05 Mehed, hakkame elama
23:50 Ringvaade

00:05 Greenland: viimane pel-
gupaik **02:25** Veatu **04:30** Minu
emps on kõvem kokk kui sinu
ema **05:25** Postimees.ee **06:00**
Reporter+ **06:30** Telehom-
mik **09:05** Vösaaga Lähis-Idas
09:35 Telehommik **12:25** Mulle
Eestist ei piisa! **13:25** Kodus
ja võõrsil **13:55** Roaldi retked
Eestis. Samaanide jälil **14:55**
Mägipäästjad **15:55** Armastuse
hind **16:55** Lena Lorenz: Valgus
ja vari **18:00** Naabripliika **19:00**
Reporter **20:00** 15 küsimust
20:30 Kuuuuriija **21:30** Öhtu!
22:30 Meie aasta Hiinas **23:15**
Chicago politseijaoskond

01:00 Eradetektiiv Magnum
02:00 Riviera **03:00** Midsomeri
mõrvad **04:55** TV3 uudised
05:25 Võimalik vaid TikTokis
06:00 TV3 uudised **06:30**
Uudishimulik George **07:00**
Spidey ja tema imelised sõbrad
07:35 Jänku Juss **07:45** Jänku
Juss **07:50** Kirgedes torm **09:05**
Võidustudio **10:05** Kahevõitlus
10:45 Su nägu kõlab tuttaval
13:35 Võimalik vaid TikTokis
14:00 Minu saladus **15:10**
Sajandi armastus **16:15** Kirgedes
torm **17:25** Suletud uste taga
18:30 Kahevõitlus **19:00** TV3
uudised **20:00** Märgatud Eestis
21:00 Alo **21:30** Raport **22:00**
Menüü

00:00 Suur läbimurre **01:45**
Kohtunikud tule all **02:41** ERR.ee
uudised **07:00** Muthihärra Mutik
07:10 Piraaditar ja Capitano
07:20 Pips ja Popi **07:30** Le-
patriinu ja Musta Kassi imelised
lood **07:50** Minu rüütel ja mina
08:05 Pörsas Peppa **08:10**
Karu Karla **08:15** Pörsas Peppa
08:20 Angelo reeglid **08:30**
Anna ja sõbrad **08:35** Rantšo
09:00 Ringvaade **10:00** Teadus-
EST **10:30** Metsapeatus **11:00**
Südamed **11:55** ENSV **12:20**
Kohtumine tundmatuga **13:50**
Ukraina stuudio **14:23** ERR.ee
uudised **15:30** Ninjakunstnik
16:00 Peeter Paani uued seik-
lused **16:20** Loomalood **16:25**
Kapten Stella **16:30** Ella, Oscar
ja Huu **16:40** Vägev värk! **16:45**
Anna ja sõbrad **16:50** Pips ja
Popi **17:00** Indiaanipoiss Yakari
17:10 Muthihärra Mutik **17:20**
Pörsas Peppa **17:30** Lepatriinu
ja Musta Kassi imelised lood
17:50 Angelo reeglid **18:00**
Luise ja Oliver **18:10** Lotte
18:15 Lotte **18:20** Sisene mine
keelatud! **18:45** TeadusEST
19:15 Kultuuriuudised **19:25**
Aktuaalne Kaamera **19:30** Met-
sapeatus **20:00** Päike – taevane
põrgu **20:55** Minu Eestimaa
Saskia Alusalu **21:00** Aktuaalne
Kaamera **21:30** Päeva püük
22:00 Plekktrumm
22:45 Oelus
23:05 Sukk, poolsadal!
23:35 Ukkord Hollywoodis

T 26. november

00:50 Südameasi **01:40** Aja-
vaod. Ärimehed **02:11** ERR.ee
uudised **05:45** Ringvaade **06:45**
Terevisioon **09:10** Terevisioon
11:30 Maahommik **12:45** La
Promesa **13:40** 31. jaoskond
14:00 Reisile minuga. Norman-
niga pruuni kulla maal **14:35**
Alpimaja **15:35** Südameasi
16:30 Õnne **13 17:00** Aktuaalne
Kaamera **17:05** 31. jaoskond
17:30 La Promesa **18:30**
Aktuaalne Kaamera **19:00**
Ringvaade **20:00** Impulss **21:00**
Aktuaalne Kaamera **21:30** Sport
21:40 Esimene stuudio **22:05**
Marconi. Mees, kes ühendas
maailma **23:00** Plekktrumm
23:45 Ringvaade

00:15 Versailles **01:20** Valelikud
võrgutajad **02:15** Naabripliika
03:10 Chicago politseijaos-
kond **04:05** Versailles **05:10**
Postimees.ee **05:30** Reporter
06:30 Telehommik **09:05** 15
küsimust **09:35** Telehommik
12:25 Kuuuuriija **13:25** Kodus
ja võõrsil **13:55** Roaldi retked
Eestis. Matkapalavik **14:55**
Mägipäästjad **15:55** Armastuse
hind **16:55** Lena Lorenz: Valgus
ja vari **18:00** Naabripliika **19:00**
Reporter **20:00** 15 küsimust
20:30 Täistund **21:30** Öhtu!
22:30 Krimi
23:00 Chicago politseijaoskond

00:30 Depoo 19 **01:30** Tule-
proov **04:15** TV3 uudised **05:10**
Kirgedes torm **06:00** TV3 uudised
07:00 Spidey ja tema imelised
sõbrad **07:35** Jänku Juss **07:50**
Kirgedes torm **09:05** Võidustu-
udio **10:05** Kahevõitlus **10:45**
Kolmekas **12:20** Alo **12:55**
Märgatud Eestis
14:00 Minu saladus
15:10 Sajandi armastus
16:15 Kirgedes torm
17:25 Suletud uste taga
18:30 Kahevõitlus
19:00 TV3 uudised
20:00 Sotid selgeks
20:30 Laser
21:30 Suletud saar

02:10 Päeva püük **02:43** ERR.ee
uudised **07:00** Muthihärra Mutik
07:10 Lotte **07:15** Lotte **07:20**
Pips ja Popi **07:30** Lepatriinu ja
Musta Kassi imelised lood **07:50**
Loomalood **07:55** Luise ja Oliver
08:05 Sisene mine keelatud!
08:30 Anna ja sõbrad
08:35 Peeter Paani uued
seiklused
09:00 Ringvaade
10:00 TeadusEST
10:30 Metsapeatus
11:00 Südamed
11:50 Lennud
12:35 Popi ja Huhuu
13:50 Mis värvi on majandus?
14:15 Sügislilledel istutamine
14:29 ERR.ee uudised
15:30 Ninjakunstnik
16:00 Peeter Paani uued
seiklused
16:20 Puuonni lood
16:30 Ideefix
16:40 Vägev värk!
16:45 Anna ja sõbrad
16:50 Pips ja Popi
17:00 Indiaanipoiss Yakari
17:10 Muthihärra Mutik
17:25 Pörsas Peppa
17:30 Lepatriinu ja Musta Kassi
imelised lood
17:50 Angelo reeglid
18:00 Floor paneb reeglid paika
18:10 Kui ma suureks saan
18:20 Sisene mine keelatud!
18:45 TeadusEST
19:15 Kultuuriuudised
19:25 Aktuaalne Kaamera
19:30 Metsapeatus
20:00 Tizian: suletud uste taga
21:00 Aktuaalne Kaamera
21:30 Päeva püük
22:00 Kirjandusministri juures
22:30 Kõige ilusam poiss
maailmas

K 27. november

00:45 Südameasi **01:35** Aja-
vaod. Ärimehed **02:05** Esimene
stuudio **02:31** ERR.ee uudised
05:45 Ringvaade **06:45** Tere-
visioon **09:10** Terevisioon **11:30**
Õnne **13 12:05** Eesti mäng **17,**
10 12:50 La Promesa **13:40** 31.
jaoskond **14:05** Reisile minuga.
Normanni vallutused Alutagu-
semaal **14:40** Marconi. Mees,
kes ühendas maailma **15:35** Sü-
dameasi **16:30** Õnne **13 17:00**
Aktuaalne Kaamera **17:05** 31.
jaoskond **17:30** La Promesa
18:30 Aktuaalne Kaamera
19:00 Ringvaade **20:00** Eesti
imeline loodus **20:05** Pealt-
nägija **20:55** Leinurk **21:00**
Aktuaalne Kaamera **21:30** Sport
21:40 Esimene stuudio. Parla-
mendierakondade suur debatt
22:40 Ikeda universum **23:10**
Kohtumispaik Lõuna–Eesti
23:40 Ringvaade

00:00 Versailles **01:05** Valelikud
võrgutajad **02:00** Naabripliika
03:00 Chicago politseijaos-
kond **03:55** Versailles **05:00** Posti-
mees.ee **05:30** Reporter **06:30**
Telehommik **09:05** 15 küsimust
09:35 Telehommik **12:25**
Naised vormis **13:25** Kodus
ja võõrsil **13:55** Roaldi retked
Eestis. Müügivolurid **14:55**
Mägipäästjad **15:55** Armastuse
hind **16:55** Lena Lorenz: Öed-
vennad **18:00** Naabripliika **19:00**
Reporter **20:00** 15 küsimust
20:30 Naised vormis **21:30**
Öhtu! **22:30** Ja nii ongi? **23:00**
Chicago politseijaoskond

00:35 Rahva teener **01:10**
Rahva teener **01:40** Surmaük-
sus **03:40** Sotid selgeks **04:15**
TV3 uudised **05:10** Kirgedes
torm **06:00** TV3 uudised **07:00**
Spidey ja tema imelised sõbrad
07:35 Jänku Juss **07:50** Kirgedes
torm **09:05** Võidustudio **10:05**
Kahevõitlus **10:45** Meisterkock
11:50 Kuhu nad kadusid? **12:55**
Laser **14:00** Minu saladus **15:10**
Sajandi armastus **16:15** Kirgedes
torm **17:25** Suletud uste taga
18:30 Kahevõitlus **19:00** TV3
uudised **20:00** Suur lotokol-
mapäev: Rooside sõda **21:00**
Võimalik vaid TikTokis **21:30**
Parim versioon endast **22:30**
Salajane vend

00:05 Välisilm **00:35** Suur
läbimurre **02:15** Päeva püük
02:46 ERR.ee uudised **07:00**
Muthihärra Mutik **07:10** Indiaa-
nipoiss Yakari **07:25** Abimehed
galaktikast **07:35** Lepatriinu ja
Musta Kassi imelised lood **08:00**
Floor paneb reeglid paika **08:05**
Ideefix **08:20** Pörsas Peppa
08:25 Sisene mine keelatud!
08:45 Piraaditar ja Capitano
09:00 Ringvaade **10:00** Teadus-
EST **10:30** Metsapeatus **11:00**
Südamed **11:55** Impulss **12:55**
Tizian: suletud uste taga **13:55**
Esimene stuudio. Parlamendi-
erakondade suur debatt **14:50**
Kõige õigem eestlane **15:20** R2
Minilaiv **15:30** Ninjakunstnik
15:55 Vägev värk!
16:00 Rantšo
16:25 Kõlakoguja
16:30 Väike nõid Zouk
16:40 Väike täitsa suur poiss
galaktikast **16:50** Anna ja sõbrad
16:55 Lehm Liselotte
17:00 Piraaditar ja Capitano
ja Lucy **16:45** Anna ja sõbrad
16:55 Lehm Liselotte **17:00**
Piraaditar ja Capitano **17:10**
Muthihärra Mutik **17:25** Pörsas
Peppa **17:30** Lepatriinu ja
Musta Kassi imelised lood **17:50**
Angelo reeglid **18:00** Floor pa-
neb reeglid paika **18:10** Kui ma
suureks saan **18:20** Sisene mine
keelatud! **18:45** TeadusEST
19:15 Kultuuriuudised **19:25**
Aktuaalne Kaamera **19:30**
Metsapeatus **20:00** Metsikud
kodumetsas
21:00 Aktuaalne Kaamera
21:30 Päeva püük **22:00** Kõik
ja Eva **22:45** Kõik ja Eva **23:35**
Oelus

N 28. november

00:45 Südameasi **01:35** Aja-
vaod. Ärimehed **02:00** Esimene
stuudio. Parlamendierakondade
suur debatt **03:03** ERR.ee
uudised **05:45** Ringvaade **06:45**
Terevisioon **09:10** Terevisioon
11:30 Hommik Anuga **12:45** La
Promesa **13:40** 31. jaoskond
14:00 Miss Marble **15:35** Sü-
dameasi **16:30** Õnne **13 17:00**
Aktuaalne Kaamera **17:05** 31.
jaoskond **17:30** La Promesa
18:30 Aktuaalne Kaamera
19:00 Ringvaade
20:00 OP **21:00** Aktuaalne
Kaamera **21:30** Sport
21:40 Esimene stuudio
22:05 Loodud kestma
22:35 Alexander Armstrong Sri
Lankal **23:20** Pealtnägija

00:00 Versailles **01:05** Valelikud
võrgutajad **02:00** Naabripliika
03:00 Chicago politseijaoskond
03:55 Versailles **05:00** Posti-
mees.ee **05:30** Reporter **06:30**
Telehommik **09:05** 15 küsimust
09:35 Telehommik **12:25**
Naised vormis **13:25** Kodus
ja võõrsil **13:55** Roaldi retked
Eestis. Müügivolurid **14:55**
Mägipäästjad **15:55** Armastuse
hind **16:55** Lena Lorenz: Öed-
vennad **18:00** Naabripliika **19:00**
Reporter **20:00** 15 küsimust
20:30 Südamesoov **21:30** Öhtu!
22:30 Jälg
23:00 Chicago politseijaoskond

00:20 Dünastia **01:20** Kuradi
kõri **02:25** Suur lotokolmapäev:
Rooside sõda **03:25** Võimalik
vaid TikTokis **03:55** Kahevõit-
lus **04:15** TV3 uudised **05:10**
Kirgedes torm **06:00** TV3 uudised
07:00 Spidey ja tema imelised
sõbrad **07:35** Jänku Juss **07:50**
Kirgedes torm **09:05** Võidustu-
udio **10:05** Kahevõitlus **10:45**
Suur lotokolmapäev: Rooside
sõda **11:50** Abikäsi **12:55**
Parim versioon endast **14:00**
Minu saladus **15:10** Sajandi
armastus **16:15** Kirgedes torm
17:25 Suletud uste taga **18:30**
Kahevõitlus **19:00** TV3 uudised
20:00 Kaks Kanget Kaukaasias
21:00 Edekabel. Parimad kalad I
22:05 Papside lahing 2

00:00 Gilda **01:45** Päeva püük
02:17 ERR.ee uudised **07:00**
Muthihärra Mutik **07:10** Indiaa-
nipoiss Yakari **07:25** Abimehed
galaktikast **07:35** Lepatriinu ja
Musta Kassi imelised lood **08:00**
Floor paneb reeglid paika **08:05**
Ideefix **08:20** Pörsas Peppa
08:25 Sisene mine keelatud!
08:45 Piraaditar ja Capitano
09:00 Ringvaade **10:00** Teadus-
EST **10:30** Metsapeatus **11:00**
Südamed **11:55** Impulss **12:55**
Tizian: suletud uste taga **13:55**
Esimene stuudio. Parlamendi-
erakondade suur debatt **14:50**
Kõige õigem eestlane **15:20** R2
Minilaiv **15:30** Ninjakunstnik
15:55 Vägev värk!
16:00 Rantšo
16:25 Kõlakoguja
16:30 Väike nõid Zouk
16:40 Väike täitsa suur poiss
galaktikast **16:50** Anna ja sõbrad
16:55 Lehm Liselotte
17:00 Piraaditar ja Capitano
ja Lucy **16:45** Anna ja sõbrad
16:55 Lehm Liselotte **17:00**
Piraaditar ja Capitano **17:10**
Muthihärra Mutik **17:25** Pörsas
Peppa **17:30** Lepatriinu ja
Musta Kassi imelised lood **17:50**
Lammas Shaun **18:00** Neli ja pool sõpra
18:20 Muumioru lood
18:45 TeadusEST
19:15 Kultuuriuudised
19:25 Aktuaalne Kaamera
19:30 Metsapeatus
20:00 Loomade salaalu
20:50 Osooni lood. Habekaku
kodumetsas
21:00 Aktuaalne Kaamera
21:30 Päeva püük
22:00 Kultuuriuudised. Arutelu
22:30 Meie sõber

R 29. november

00:10 Ringvaade **01:10**
Südameasi **02:00** Ajavaod. Äri-
mehed **02:30** Esimene stuudio
02:55 ERR.ee uudised **05:45**
Ringvaade **06:45** Terevisioon
09:10 Terevisioon **11:35**
Mehed, hakkame elama **12:20**
Kahevõitluste MK-etapp **13:30**
La Promesa **14:20** 31. jaoskond
14:45 OP **15:40** Elu lugu **15:55**
Kahevõitluste MK-etapp **16:30**
Õnne **13 17:00** Aktuaalne Kaa-
mera **17:05** 31. jaoskond **17:30**
La Promesa **18:30** Aktuaalne
Kaamera **19:00** Ringvaade
20:00 Ainulaadne aastakäik
21:00 Aktuaalne Kaamera
21:30 Sport **21:40** Ridley
23:15 Sinu uus sugulane
23:45 Route 66. Ameerika kahel
pool maanteed

00:00 Versailles **01:05** Valelikud
võrgutajad **02:00** Naabripliika
02:55 Chicago politseijaos-
kond **03:50** Versailles **04:55**
Postimees.ee **05:30** Reporter
06:30 Telehommik **09:05** 15
küsimust **09:35** Telehommik
12:25 Südamesoov **13:25**
Kodus ja võõrsil **13:55** Roaldi
retked Eestis. Noored koolmeis-
tid **14:55** Mägipäästjad **15:55**
Armastuse hind **16:55** Lena
Lorenz: Erakordselt eriline
18:00 Naabripliika
19:00 Reporter
20:00 Vösaaga Lähis-Idas
20:30 Reede ÖHTU Robiga!
22:00 Ole tugev!

00:15 Surnud ei sure **02:25**
Löks **03:25** Riviera **04:15** TV3
uudised **05:10** Kirgedes torm
06:00 TV3 uudised **07:00**
Spidey ja tema imelised sõbrad
07:35 Jänku Juss **07:50** Kirgedes
torm **09:05** Võidustudio **10:05**
Kahevõitlus **10:45** Löks **11:50**
Abikäsi **12:55** Kaks Kanget
Kaukaasias **14:00** Minu saladus
15:10 Sajandi armastus
16:15 Kirgedes torm
17:25 Suletud uste taga
18:30 Kahevõitlus
19:00 TV3 uudised
20:00 Puhkus isadega
21:00 Kolmekas
22:35 Miks just tema?

00:30 Kõik ja Eva **01:20** Myan-
mari päevikud **02:10** Päeva püük
02:42 ERR.ee uudised **07:00**
Muthihärra Mutik **07:10** Piraadi-
tar ja Capitano **07:20** Lepatriinu
ja Musta Kassi imelised lood
07:45 Väike nõid Zouk **07:55**
Pörsas Peppa **08:00** Kõlakoguja
08:05 Lehm Liselotte **08:15**
Lammas Shaun **08:20** Anna ja
sõbrad **08:30** Anna ja sõbrad
08:35 Rantšo **09:00** Ringvaade
10:00 TeadusEST
10:30 Metsapeatus
11:00 Päike – taevane põrgu
11:50 Kaadris. Ma pole turist,
ma elan siin
12:10 Ma pole turist, ma elan
siin **13:15** Kultuuristuudio.
Arutelu **13:40** Esimene stuudio
14:10 Eva ja Adam **15:30**
Operatsioon Ai **16:00** Rantšo
16:50 Pips ja Popi **17:00**
Piraaditar ja Capitano **17:1**

Kui kodust kord laia maailma ...

Elmar Veskeri (1928–2017) mälestused

JÄRJEJUTT

Heimar oli pärit Paatsalu kandist. See „с вещами” (koos asjadega) tähendas tappi saatmist või teise vanglasse või ka kartserisse viimist. Samuti võis see tähendada ka üksikmõõdu paigutamist, kust oli vangi võimalik viia ilma teiste vangide teadmata öösel üles Jakobsoni „punasesse kabinetis”, kus vange peksti läbi märja presendi kuni teadvuse kaotamiseni. Külma veega turgutati vang teadvusele. Küsiti seda, mida võib-olla teadis ja seda, mida hingeski ei teadnud. Eitava vastuse korral hakkas kõik otsast peale.

Heimari selg, tuharad ja reied olid kui papajõhi. Mida ta rääkis?

Esiteks istus mõne päeva kartseris särjiväl. Ülekuulamisel edu ei olnud. Siis viidi Idel Jakobsoni kabinetis. Esialgu keelitati meelitamisega, küll kerge- ma karistusega, küll asumisele saatmisega, ei mäleta, millega veel. Vastuseid ei saadud. Peksjad-piinajad alustasid sellega, et keegi löi teda kukla tagant kaela pihta. Ta kukkus kummuli põrandale. Alustati peene kumminuiga tuharatest ja reitest. See

tulemust ei andnud, ikka ei rääkinud midagi. Natuke aega vahet – alustati uuesti läbi presendi, otsiti varem valusaks pektud kohta. Heimar olevat karjunud, lõpuks minestas. Kui ärkas, oli oma üksikus kambris, tugevates valudes ja kangestunud. Mõned päevad hiljem korraldada Kolgata teekonda veel kord. Ta minestas peatselt, vanad vermed olid oi kui valusad. Jälle leidis ta end oma üksikmõõdu. Seal ta oma haavu lakkus, kuni meie juurde tagasi toodi. Mul oli tõeliselt hea meel teda nähes.

Võtsime oma käterätijupid ja saunamehe saatel me neljakesi sinna Pika tänava poole suunduva koridori otsa jõudsimise, sealt vasakule ja veel kord vasakule, mõned trepiastmed allapoole. Seal see valgete kahhelkividega saun oligi. Silmad otsisid kuulijälgi, ei märganud, sooritati ju tapatöö kuklalaskudega, vigased kahhelkivid võidi ka välja vahetada. Keset põrandat oli üks süvend. Mis võis seal olla 1941. aasta juunis-augustis... Mõte jooksis, omavahel rääkida ei saanud,

saunamees oli sealsamas ukse taga, üks praakil, hea, et ainult praakil. Saunakord sai tehtud ja süda kergem, et sai kambrisest tagasi pöörduda. Sellest päevast midagi rohkem ei mäleta. Sauna valged kahhelkivid seinad on praegugi silme ees. Kui räägitakse Pagarist, meenub esmalt mulle saun ning ülekuulamise kõrvaltoast kostnud naiste halamine ja karjatused.

[Kirjutati ikka praegu edasi mälestusi oma vangipõlvest. Selleks on põhjus: vigastasin hõõvelpingil oma parema käe nimetissõrme. Ei oska kuidagi oma päevi täita ilma mõistliku tegevusega. Pealegi tunnen, et praegu üle neljakümne aasta taguseid raskeid päevi kirja pannes ei pea kõike enam sügavalt läbi elama. Põh.

jus on ka see, et mul on teatud kohustus kaasvangide ees. Sai ju suure suuga lubatud: kui pääsen, panen kirja. Muidugi olen palju unustanud. Ju siis meelde on jäänud minu mälu järgi kõige tähtsam.]

Ülekuulamisele kutsuti meist iga päev keegi, harva hommikuti, ikka õhtu poole või siis öösel. See väljakutsumine käis järgmiselt. Valvur avas luugi, hakkas tasase häälega sosistama perekonnanimi esimest tähte. Need vangid, kelle perekonnanimi algas valvuri öeldud algustähedega, pidid vastama talle täieliku nimega. See tähendas seda, et häiritud said ka teised vangid, kes ülekuulamisele ei pidanud minema. See oli hea võte öösel une häirimiseks. Esimene kord oli ülekuulamine Venemaa eestlasest tõlgi abil, kes söimas ja karjus.

Järgmised ülekuulamised olid samuti tõlgiga major Rumbergi juures. Ta sai aru, et ma oskan vene keelt, küll viletsavõitu, kuid minu „süü” juures midagi keerulist ju arutada ei olnud, olgu- gi et paragrahv 58-1A-11 võimal-

das paljutki. Kas tahtsid Rootsi põgeneda? Jah, elu oli väljakannatamatu. Kas abistasid isa? Jah, viisin talle süüa. Kas tead, kes oli see kapten, kes pidi teid Rootsi viima? Ma pole kaptenist midagi kuulnud, ei tea. Minupoolne küsimus: „Miks Alfred. Raidma pole ülekuulamisele kutsutud? Muigas: „Eto naše delo” („see on meie asi”). Kokkuvõttes oligi see minu ülekuulamise sisu.

Pagaris oli mu taust imehästi teada. Selle eest hoolitsesid head kohalikud KGB (NKVD) rannaäär- sed mehed. Muidugi oli nuhke igal pool. Ega nad Lihula keskkooliski puudunud. Koolis pidasin ma üldjuhul suu kinni, moka maas, nagu kodus tavatseti öelda. Üks episoodike siiski oli. 1948. aastal kutsus vene keele õpetaja Samoilova mu õpetajate tuppa, kus peale tema kedagi ei olnud. Küsis kohe: „Kas sa, Vesker, ei tahaks komsomoli astuda, oled hea õpilane?” Vastasin: „Ei, mu elu on niigi kirju,” ja tuln uksest välja. Mis edasi toimus – siin võib palju arvata. Ühte tean

Järgneb

● Heimar olevat karjunud, lõpuks minestas. Kui ärkas, oli oma üksikus kambris, tugevates valudes ja kangestunud.

SUDOKU

6								2
	2							8
		7	3	9	2	5		
		2	6		7	3		
		4				2		
		9	1		3	4		
		1	9	5	6	8		
	9							3
7								9

1			7		6			4
		7		4		6		
			5	3	1			
	6							8
4		5				7		1
	3							4
			6	1	5			
		8		2		4		
9			4		3			5

KUHU MINNA

● TERVIS JA SPORT

Tähista sünnipäeva, veeda mõnus õhtu sõpradega – vali Fra Mare meresau! Lounge Meresaun 2 tundi 85.- Lounge Meresaun koos päevaspaa kasutusega 2 tundi 125.- Avatud E–N kl 15–21, R–L kl 13–22, P kl 8–21. Info ja broneerimine 472 4600 või 472 4612 või spa@framare.ee.

● KINO

Haapsalu kultuurikeskuses: „Lõppmäng” 23. nov kl 11. „Lee: fotole jäädvustatud tõde” 23. nov kl 13, 29. nov kl 19.30, 30. nov kl 13. „Gladiator II” 25. nov kl 19.30, 26. nov kl 17.

● TEATER

Haapsalu kultuurikeskuses: 27. nov kl 19 Rakvere teatri „Oi, Johnny”, pääsmed 23/20 Piletilevis ja Piletimaailmas.

● KONSERT

Haapsalu kultuurikeskuses: 23. nov kl 19 KVART, pilet eelmüügis Piletikeskuses 18.90, kahele 35.90, pilet kohapeal 20.-

● MUUSEUMID

Haapsalu linnuse muuseum K–P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus K–P 11–17. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda R–P 11–17. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum K–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum (Kadarpiku küla, Lääne-Nigula): R–P 11–16. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum (Sadama 32, Haapsalu) T–L kl 10–16. Muul ajal ettevalmistel, tel 5562 3993. www.aiboland.ee.

Rõude muuseum

1. oktoober – 1. mai avatud ettevalmistel roudemuuseum@gmail.com või telefonil 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum on avatud ettevalmistel E–R 10–17.

Tel 5333 8586. E-post: lihulamuseum@laaneranna.ee.

Haanila muuseum: ekskursioonid ettevalmistamisega. Tel 509 9663. E-post: hanilamuuseum@laaneranna.ee.

● NÄITUSED

Keskraamatukogu (Posti 3) trepigalerii seintel Kädi Risti „Võlumetsa saladused”. Lugemissaali vitriinides näitus „Napoleon I Bonaparte 255” 29. novembrini. Laenuksaali vitriinides tsaa-ri-aegsed nõud ja merendusega seotud raamatud Jüri Tõnisma kogust 28. novembrini.

Haapsalu linnagaleriis: Tiiu Randmann-Mihkla performance „Ma su pisaraid ei usu” 30. novembrini. Galeri avatud K–P 12–18.

Haapsalu kultuurikeskuse fuajees: Haapsalu fotoklubi aastanäitus 30. novembrini.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2): majagaleriis Liina Viireti akvarellinäitus „Tuju ja taju” 14. detsembrini. Galeriid avatud T–R 14–18, L 12–16. Tasuta!

Haapsalu pitsikeskuses (Karja 25): näitus „Teksamäng” 26. novembrini. Keskus avatud T–R 11–16, L 11–15.

Kullamaa kultuurimaja galeriis: „Legendaarne haridusjuht Jüri Uus- talu” ja „Silla kooli lugu”. Näitused jäävad avatuks 29. detsembrini.

● RAAMATUKOGUD

Keskraamatukogu (Posti 3) ja lasteosakond (Wiedemanni 11) E–R 10–18, L 10–15, laenu- punkt (Kastani 7) T 14–17, R 11–14.

Keskkoogu (Posti 3) 25. nov kell 12.30–14.30 SULETUD ja 27. nov SULETUD.

Uuemõisa raamatukogu (Ehitajate tee 3, Uuemõisa) K–N 12–13.30, 14–20, L 10–15.

Asuküla raamatukogu (Mäga- ri küla) T–K 9.30–17.30, N 10–16,

R 9–15. Iga kuu 2. ja 4. laupäeval 9–15. 27. nov SULETUD.

Ridala raamatukogu (Kooli 1, Panga küla) E–K 10–18, N 14–19, R 10–14. 27. nov SULETUD. www.lib.haapsalu.ee.

Loe veebis
online.le.ee.

Toimetus
avatud
E–R 8.00–16.30

Reklaamisoviid:
reklaam@le.ee

Kuulutused,
teated:
le@le.ee

Üldinfo:
info@le.ee

Haapsalu linnus ja Koogikiirabi korraldavad konkursi Piparkoogilinnus

Pane oma fantaasia ja käteosavus proovile ning meisterda piparkoogist linnus!

Töid ootame Haapsalu linnusesse 27.11.–1.12.2024.

Võitjate väljakuulutamine ja auhindamine toimub 15. detsembril.

Kõiki töid näeb linnuse muuseumis 6. jaanuarini.

2023. aasta võidutöö, autor Kaisa Õunas.

linnus.salm.ee
+372 5385 3575
facebook.com/haapsalulinnus

HAAPSALU
LINNUS · CASTLE

OST

Ostan autosid, seisukord ei ole oluline. Tel 553 1989.

Ostan 1920–1940 Haapsalu kuurordi hooajamaksu marke. Tel 516 6325.

MÜÜK

HAAPSALU UKSETEHAS MÜÜB PUITBRIKETTI. HIND 225.- (960 KG) INFO 472 0800.

Auto- ja majavõtmete valmistamine, lukkude paigaldus ja müük. Auto-raadiod ja -kõlarid. Autoalarmid. LVL OÜ, Posti 39 (veetorn), tel 473 3247 ja 507 7979.

Müüa käsipump kaevu, sobib aastaringelt kasutamiseks. Pump on külmakindel. 557 4792.

Haapsalus kasutatud **roostevabast terasest saunaahi** (80x45x45) neljal jalal, roostevabast terasest veepaak ja 5 mm rauast toru. Tel 5398 5195.

PUIT

Müüa kuiva, toorest ja metsakuiva puud, transport. Tel 505 5205.

Kuivad pakitud kütteklotsid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Aeg varuda küttepuid järgmiseks talveks!

TOORES JA KUIV LÖHUTUD LEHTPUU, METSAKUIV LÖHUTUD OKASPUU.

Laotud puude tärme 10 ja 15 ruumi kaupa. **Tel 521 1377.**

www.pajakapuit.ee. HIND al 50.-

3 m LEHTPUU.

Tärme 30 tm. Hind kokkuleppel, **tel 502 4895.**

Müüa 3meetrise küttepuid: must lepp, hall lepp, kask koos kohaletoomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

TURG

Olevi Puukool OÜ müüb pühapäeval, 24. novembril alates kl 10 Haapsalu turul kartulit, porgandit, mett, hapukapsast. Tel 5681 7035. Ütle naabrile ka!

ÜÜRILE ANDA

Anda üürile või müüa 2-toaline korter Haapsalus Niine tänaval. Tel 5647 2950.

KINNISVARA

Kui soovid müüa või osta korterit, võta minuga julgelt ühendust! Marge Leier, Lääneranna Kinnisvara, 5847 0311.

TEENUS

Developing Ehitus OÜ

Katuste renoveerimine, fassaaditööd, majade ehitus, üldehitus.

Tagame kvaliteedi. Pakume koostööd korteriühistutele.

Tel 5566 1168.

E-mail:

info@developingehitus.ee.

Hauaääriste ja -kivide paigaldus. Haudade hooldus ja muud kalmistutööd. Tel 557 3287, Jevgeni.

Puurkaevude puurimine ja projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeraldus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Ehitus- ja remonditööd. Katuseehitustööd. Katuse turvatoodete müük ja paigaldus. Vihmaveesüsteemide müük ja paigaldus. Tel 5347 7919.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, kärg- ja bituumenkatused. Vihmaveesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus. Saabtehtud OÜ, 5624 2511.

Ohtlike puude raie, võsaloikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Fekaalivedu, septikute tühjendamine E–P, ka pühade ajal, tel 515 7000.

Rakkekaevude kaevamine, puhastamine, süvendamine, remont, rõngaste vahetamine ja kaevuümbriste ehitus. Käsipumpade remont 5840 0240.

OTSIN TÖÖD

Teostan üldehitus- ja remonditööd. Usaldusväärne ja pikaajaline kogemus. Tel 522 6965.

TÖÖPAKKUMINE

Pakume osalise ajaga tööd sauna- ja basseinpargi puhastusteenindajale. Töö õhtusel ajal alates 17.00 ja graafiku alusel. Saada oma CV meiliaadressile sekretar@framare.ee. Info telefonil 528 3843.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

TEATED

Detailplaneeringu algatamine (Risti Koidu tn 3a ja Tallinna mnt 6 // Lasteaia)

Lääne-Nigula vallavalitsuse 12.11.2024 korraldusega nr 2-3/24-533 algatati detailplaneeringu koostamine Risti alevikus katastriüksustel 68001:001:0092 (hoonestamata Koidu 3a pindala 5285 m², üldkasutatav maa) ja 68001:001:0083 (hoonestatud Tallinna mnt 6 // Lasteaia pindala 3298 m², ühiskondlike ehitiste maa) eesmärgiga planeerida alale uus lasteaiahoone.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on uue lasteaia hoonestamine, planeeringuala katastriüksuste jagamine koos sihtotstarvete määramisega, hoonestustingimuste ja ehitusõiguste määramine, haljasalade, teede ja parkimise ning tehnovõrkude paigutus, samuti servituutide, kitenduste ja keskkonnaningimuste määramine. Planeeritava ala suurus on u 0,86 ha.

Detailplaneering koostatakse vastavuses Lääne-Nigula valla üldplaneeringuga; keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub. Täpsem info valla kodulehel: www.laanenigula.ee/menetluses.

Läänemaa toidupank kogub toitu puudust kannatavate leibkondade toetuseks Haapsalus ja Läänemaal.

Et toiduabi saada, võta ühendust kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga.

Aitame koos!

Tel 5355 4330

Läänemaa vähiühing on pakkunud oma liikmeile ja nende peredele tuge juba üle kümne aasta.

Oleme tänulikud abi ja toetuse eest.

Läänemaa vähiühing, SEB EE621010220047448013.

Kas nägid või kuulsid midagi huvitavat? Saada vihje veebis www.le.ee või meiliaadressil info@le.ee.

Lääne Elu otsib ajakirjanikke.

Saada CV aadressile info@le.ee. Lisaküsimuste korral helista telefonil 473 7222.

HOOLI RASKUSTESSE SATTUNUD PEREDEST!

Läänemaa Abikassa ootab heade inimeste ja organisatsioonide annetusi, et toetada raskustesse sattunud peresid Läänemaal.

Annetusi saab teha MTÜ Läänemaa Abikassa kontole EE592200221046665398, Swedbank AS.

Teave veebis www.abikassa.ee.

E-post laanemaa.abikassa@gmail.com.

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISIABIKESKUSEST

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273

Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094

Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave laanemaakriisiabikeskus.weebly.com/

HINGEVIUL
MATUSEBÜROO

BÜROO AVATUD E–R 10–15
KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 58 503 340 (kontor),
5846 1111
www.hingeviul.ee
info@hingeviul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustööd Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakumine ja info: hingeviul@gmail.com / 58 503 340

Su tugev elutahe väsis ja sügistuules murdus elupuu...

Teatame sügava kurbusega, et lahkus meie kallis abikaasa, isa ja vanaisa **ARNE ÕISMAA** 26.12.1956–20.11.2024.

Leinavad abikaasa ja lapsed peredega

Ärasaatmine 29. novembril kell 14 Hingeviuli leinasaalis Kalmistu 3a. Pärgi ja kimpe palume mitte tuua.

Olgu koit sul küümlatuleks, õhtulambiks ehajoon...

Südamlik kaastunne Heljele abikaasa, Heivile ja Heigole peredega isa ja vanaisa, Hellele ja Matile venna ja kõigile lähedastele nende kalli **ARNE ÕISMAA** kaotuse puhul.

Tiina, Vello, Peeter, Sander ja Reet laste peredega

Mälestame head jahikaaslast ja avaldame kaastunnet lähedastele **ARNE ÕISMAA** kaotuse puhul.

Massu jahiselts

Meie südamlik kaastunne Kristole perega kalli ema **EHA HÄNNI** kaotuse puhul.

Töökaaslased Connecto Eestist

Tuleb homme ja keegi ei tea, näeme valgust ses päevas või minema peab otsima teispoolset algust...

Mälestame **ARNE ÕISMAAD** 26.12.1956–20.11.2024.

Avaldame siirast kaastunnet Heljele ja lastele peredega.

Mati ja Õie laste peredega

Mõni hetk on elus valusam kui teine, mõni hetk on kohe väga-väga valus...

Südamlik kaastunne Heljele, Heivile ja Heigole peredega kalli abikaasa, isa ja vanaisa **ARNE ÕISMAA** kaotuse puhul.

Heino, Külliki, Kadi, Andres, Jakob, Taavi ja Eha

Südamlik kaastunne Heljele abikaasa ja Heivile ja Heigole peredega isa ja vanaisa **ARNE ÕISMAA** kaotuse puhul.

Perekond Rohilaid

Avaldame kaastunnet Tiidule, Reinole, Sirlele, Elenile kalli ema ja vanaema **EVE AEDMÄE** kaotuse puhul.

Innovatsioonikeskuse Innokas pere

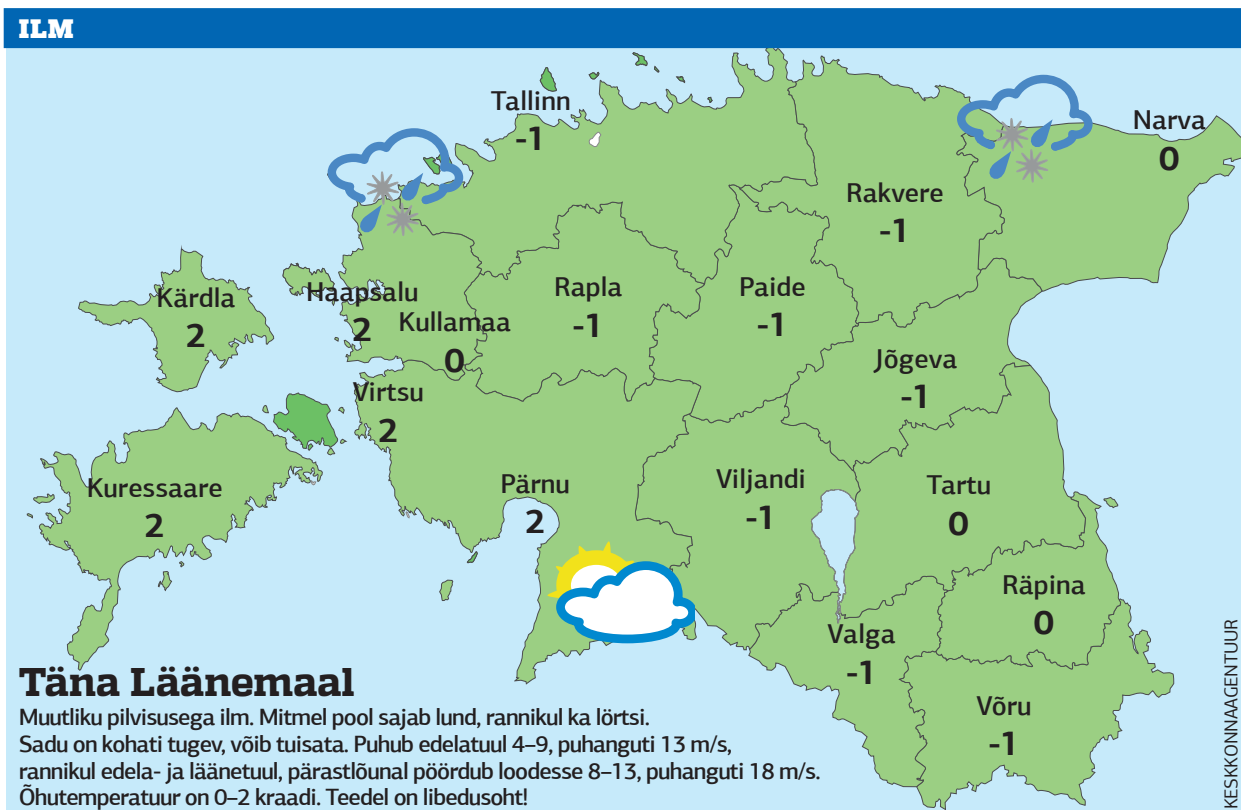
ARVO TARMULA

Käimas on talilinnuloendus

Eesti ornitoloogiaühing kutsub huvilisi kaasa lööma talilinnuloenduses, et koguda andmeid meil talve veetvate lindude käekäigu kohta. Loendusi tuleb teha kolmel perioodil, neist esimene kestab 28. novembrini, järgmine on 25. detsembrist 7. jaanuarini ning viimane 15.–28. veebruaril.

Loendusi tuleb teha kolmel perioodil umbes 10 km pikkusel enda valitud rajal, mis võib kulgeda läbi eri maastike. Igal loendusperioodil tuleb üles märkida kõik rajal nähtud ja kuulnud linnud ning sisestada andmed vaatlusankeeti, mis saata hiljemalt märtsis talilinnuloenduse koordinaatorile.

Ühing ootab osalejatelt valmisolekut teha loendusi mitmel hooajal järjest, et saada järjepidevaid andmeid, jälgimaks meie talilindude käekäiku pikema aja jooksul. Huvipakkuvad on kõik linnustikus toimuvad muutused. Loendused näitavad lindude suremust talvel, samuti toovad välja pikemaajalisi arvukuse muutusi põhjustavaid tegureid. **LÄÄNE ELU**

Pühapäev	öö päev	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev
lääne-, lõunatuul 3–7 (20) m/s	-2°...5°	edela-, lõunatuul 7–13 (24) m/s	1°...8° edelatuul 5–9 (16) m/s	6°...9° edelatuul 2–6 m/s

VAATA KA
WWW.LE.EE

Kinnisvarajutud tassi kohvi ja koogiga!

Tule küsi kinnisvaraalt nõu, räägime mis kinnisvaraturul toimub!

Helista või kirjuta mulle ja lepime aja kokku! Kohvi ja kook on minu poolt!

KARJAKINNISVARA

Anneli Sermat
+372 513 5163
annely@karjakv.ee

Naudi Talve Lääne Eluga!

Kui soovid jõuda potentsiaalse kliendini, siis tutvusta oma tooteid või teenuseid Lääne Elu veebis sisuturundusartikliga!

Tellimiseks võta ühendust le@le.ee, helista 473 7111 või tule toimetusse aadressil Posti 30, Haapsalu.

Lääne Elu
online.le.ee

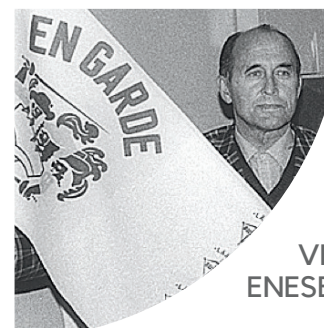
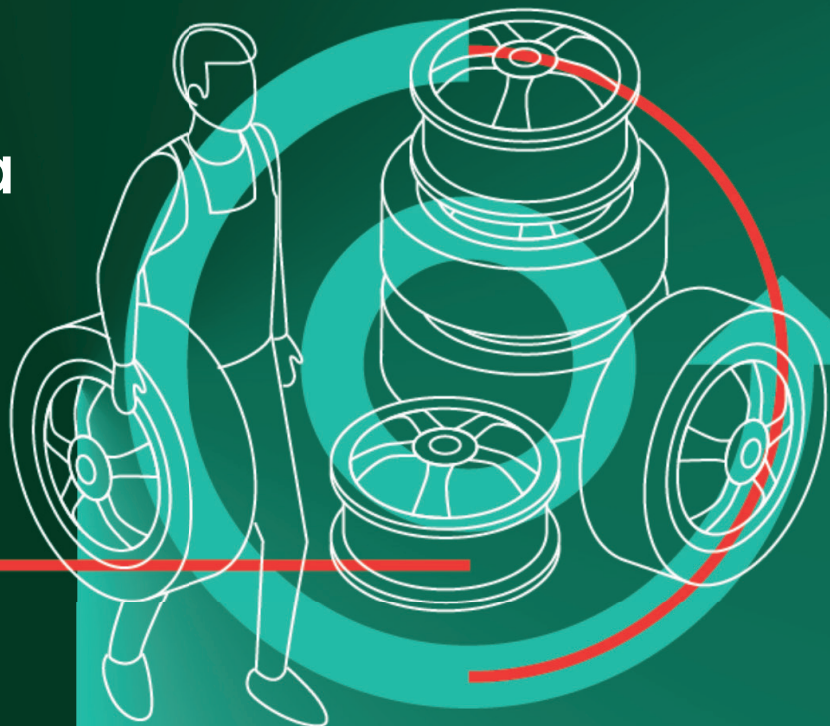
Küsi lisa aadressil reklaam@le.ee.

REINPAUL
OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA
Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, lepikud, haavikud jne.
Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

ESTONIAN TIRE RECYCLING™

Tooge vanad **REHVID** tasuta kogumispunkti ja annate väärtuslikule materjalile uue elu.

Vaata täpsemalt
www.tirec.ee

ENDEL NELISE FOND

ANDEKATE NOOR-VEHKLEJATE ARENGU JA ENESETÄIENDAMISE TOETUSEKS

Tänu Endel Nelisele on Haapsalus vehklemisega tegeletud juba üle seitsmekümne aasta. Haapsalust on pärit pikk rida tippvehklejaid, kes on võitnud medaleid kõikides vanuseklassides kõikvõimalikel tiitlivõistlustel olümpiakullani välja.

Annetuse saaja: Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond
Arvelduskontod:
EE117700771000664610 LHV Pank
EE672200221001101347 Swedbank
Selgitusse märkida: annetus Endel Nelise fondi

Pole mingit kõhklemist, toeta vehklemist!

Siin võiks olla sinu reklaam!

Tellimiseks võta ühendust reklaam@le.ee.

